

Projecte educatiu de centre

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. EL NOSTRE ENTORN.ELS INICIS DE L'ESCOLA
 - 2.1 Qui som?
 - 2.2 La idea de l'infant i la cultura d'infància.
 - 2.3 L'equip de mestres. Organització.
 - 2.4 Associació de famílies (AFA).
3. EL NOSTRE CENTRE.
 - 3.1 Punt de partida. Referents i inspiracions.
 - 3.2 Quin és el nostre somni?
 - 3.4 Principis pedagògics.
4. MARC LEGAL.
5. LA NOSTRA ESSÈNCIA EN ELS ÀMBITS DEL CURRÍCULUM I CONCRECIÓ CURRICULAR.
 - 5.1 La comunicació i el tractament de les llengües a l'escola.
 - 5.2 El pensament matemàtic.
 - 5.3 L'art i la creativitat.
 - 5.4 La música.
 - 5.5 El pensament natural i social.
 - 5.5 La psicomotricitat, l'educació física i el cos.
 - 5.6 La tecnologia al servei de l'aprenentatge.
6. MESURES DE RESPOSTA EDUCATIVA
 - 6.1 Mesures per al foment de la lectura.
 - 6.2 Mesures per al foment de la igualtat i la convivència.
 - 6.3 Mesures per l'acollida.
 - 6.4 Mesures per a la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat.
 - 6.5 Mesures d'acció tutorial.
 - 6.6 Mesures de coordinació per garantir la continuïtat del procés educatiu.
7. PROJECTES, PROGRAMES I PLANS.
 - 7.1 Projecte educatiu de menjador. Moments de migdia.
 - 7.2 Pla d'autoprotecció.
 - 7.3 Pla de gestió i règim econòmic.
 - 7.4 Projecte lingüístic.
 - 7.5 Pla digital de centre
 - 7.6 Programa d'activitats formatives del centre.

7.7 Programa de reutilització, reposició i renovació de llibres de text i material curricular.

7.8 Pla específic d'organització de la jornada escolar.

8. ELABORACIÓ, APROVACIÓ, DIFUSIÓ, SEGUIMENT O AVALUACIÓ DEL PEC.

9. ANNEXOS

- ANNEX 1: Compromís família escola.
- ANNEX 2: Entrada amable i flexible.
- ANNEX 3: Contracte voluntariat.
- ANNEX 4: Guia del voluntariat.
- ANNEX 5: Funcions família coordinadora.
- ANNEX 6: Missatge famílies dol.
- ANNEX 7: Carta d'acompanyament al dol.
- ANNEX 8: Quadre seguiment del procés d'acollida.
- ANNEX 9: Projecte educatiu de menjador. Moments de migdia.
- ANNEX 10: Pla d'autoprotecció.
- ANNEX 11: Pla de gestió i règim econòmic.
- ANNEX 12: Projecte lingüístic.
- ANNEX 13: Programa d'activitats formatives del centre.
- ANNEX 14: Programa de reutilització, reposició i renovació de llibres de text i material curricular.
- ANNEX 15: Pla específic d'organització de la jornada escolar.

10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

*“A tots aquells, petits i grans, que creuen en els somnis,
especialment aquells que s'acompanyen de “somnis pedagògics”
i obrint bé els ulls i el cor, fan un poema de la vida.”*

Tot esdevé petit i gran alhora.

Escola el Martinet

1. INTRODUCCIÓ

El projecte de direcció de Les Arrels no seria coherent si no partim de la idea d'infància des d'una perspectiva integral i portant al centre de la nostra escola la idea de l'infant que ha guiar la nostra pràctica i la que ha de ser motor de totes les decisions i iniciatives que impulsen el dia a dia en tots els sentits, tant en aspectes metodològics, com en aspectes relacionats en l'acompanyament emocional, afectiu i social.

En moltes ocasions la societat té una idea d'infància com a construcció social, com a mers reproductors i reproductores d'aprenentatges, es parteix de que els xiquets/es naixen "buits" i que els hem d'omplir perquè siguin adults solvents econòmicament i socialment. Una altra concepció que no compartim, són aquelles percepcions que només se centren en l'aprenentatge com a procés de la naturalesa, com a procés innat sense tindre en compte el seu context i les seues etapes biològiques i psicoevolutiva de forma ordenada. Com a privilegiats que som pel fet de ser pròxims a la infància, hem de ser crítics a aquelles concepcions que no s'ajusten a les necessitats autèntiques d'aquesta.

Entenem la infància com a éssers competents, amb una potencialitat, una vida emocional i intel·lectual complexa, amb els seus drets com a membres actius de la seua comunitat que viuen en el present. El xiquet/a, la interpretació del qual del món és pròpia, ha de sentir que construeix les seues pròpies teories, inventa noves maneres i camins per a sentir-se generador de canvi en la seua pròpia comunitat.

Sota aquesta idea general he de destacar dos pilars fonamentals on es dona suport al nostre projecte:

- L'acompanyament emocional amb respecte i amor.
- L'aprenentatge centrat en metodologies que fomenten als aprenentatges significatius que repercuteixen en la manera d'aprendre dels xiquets i xiquetes.

2. EL NOSTRE ENTORN. ELS INICIS DE L'ESCOLA

2.1 QUI SOM?

El centre i el seu entorn

Elx és una localitat situada al sud de la província d'Alacant, capital de la comarca del Baix Vinalopó que compta amb 230.625 habitants (INE 2018). La localitat compta amb 37 centres escolars de l'etapa d'Educació Infantil i Primària. El nostre centre es troba (provisionalment) al sud-est de la localitat en el nucli urbà de la ciutat. I diem provisionalment perquè la comunitat educativa del CEIP Número 37, "Les Arrels" estem en un edifici provisional

(antigues instal·lacions del CEIP Carles III) a l'espera de la construcció del nou centre en una zona pròxima a la qual estem.

El nostre centre (centre de nova creació) es va crear el curs 2018-2019 de l'escissió del CEIP Princesa d'Astúries, a causa del creixement demogràfic de la zona així com l'interès de les famílies per centres educatius amb un aspecte més innovador basats en escoles actives.

Actualment el centre està compost per dos edificis, l'edifici 1 amb el menjador, aules de l'etapa d'Educació Infantil i despatxos, i l'edifici 2 amb aules experiencials i les aules de l'etapa d'Educació Primària.

L'espai exterior està dotat amb dues pistes poliesportives i moltes opcions més de joc en un gran entorn de pati natural amb pedres, terra i palmeres.

La distribució en els edificis és la següent: en el primer trobem la comunitat dels xicotets, començant per la planta baixa trobem el nivell de 3 anys d'Infantil, el menjador i els banys, en la primera planta despatxos, sala de reprografia, les aules del nivell de 4 anys d'Infantil i els banys, la segona planta tenim l'aula d'orientació, la biblioteca i les aules de 5 anys d'Infantil més els banys de planta; per a acabar en l'última planta trobem la sala de reunions, un espai polivalent també per trobades de mestres i ambients específics d'Atelier i Llum i ombra.

El segon edifici alberga l'ambient de música en el soterrani i en la planta baixa la sala d'informàtica, aula de PT, quartet de material d'educació física, i els ambients de primer de primària. En la primera planta se situa reprografia, ambient d'atelier científic, segons i l'ambient d'anglès; en la segona planta estan situats els alumnes de 3r i 4t de primària i els seus respectius banys i ja per a acabar en l'última planta està l'alumnat de 5è a 6è i els banys de planta.

En el curs 2024-2025, el centre compta amb un total de 399 alumnes.

L'alumnat que fa ús del menjador diàriament són un total de 200 comensals de mitjana.

No tenim transport escolar a causa d'estar situats en el nucli urbà de la localitat.

El percentatge de professorat definitiu en el centre és de 30% (7 mestres en infantil i 5 en Primària).

2.2 LA IDEA DE L'INFANT I LA CULTURA D'INFÀNCIA

La nostra idea d'infància radica en un pensament de comunitat de "fer escola" i d'integrar totes les necessitats intrínseques de la infància en la societat de hui. Una societat d'informació ràpida i immediata on només es busca una satisfacció precisa en el moment.

Partim doncs d'una necessitat de calma, assossec i deixar a la infància que reculli el ritme intern del seu propi procés de desenvolupament, però sense caure en les modes ni la

improvisació Per això sent que cal fer referència a diferents conferències que han marcat i marcarà el nostre projecte educatiu de centre.

A l'any 1989, Nacions Unides va aprovar la "Convenció dels Drets dels Xiquets", on per primera vegada se'ls dóna importància a la infància com a subjectes propis, com a ciutadans, com a objecte de serveis i recursos, no sols en l'àmbit educatiu, sinó en l'àmbit social, sanitari, urbanístic i cultural. En el recent document de la UNESCO "Repensar l'Educació" es fa referència a diversos aspectes pedagògics i socials que donen força a aquesta motivació.

Aquest document es basa en interpretar i protegir els quatre pilars de l'educació: aprendre a conèixer de manera àmplia, per a poder treballar amb profunditat sobre els diferents camps del coneixement; aprendre a fer, basat en l'adquisició de competències per a afrontar diferents situacions i treballar en equip; aprendre a ser, desenvolupant una personalitat pròpia i adquirint una autonomia amb criteri i més responsabilitat com a persona; i aprendre a viure, on s'incideix en el desenvolupament d'una comprensió més profunda de si mateix i cap als altres.

A partir d'aquesta idea general de la infància, com a projecte hem de reflexionar i anar ajustant-nos a donar resposta tenint en compte les dues etapes de desenvolupament que es donen a la nostra escola.

La idea de xiquet i xiqueta de 3 a 6 anys...

Entenem l'etapa preoperatòria com una etapa de desplegament del joc simbòlic, on es produeix una gran obertura a la socialització, la comunicació i a la percepció per part del xiquet o la xiqueta de que hi ha una realitat exterior que l'envolta i que està plena de regles i valors diferents als propis. Es tracta d'un moment d'acceptació i consolidació de límits que li permetran desplegar d'una manera sana la socialització amb els seus iguals. Ha de sentir-se cuidat i respectat, sentint benestar des d'un aprenentatge globalitzat. És una etapa on s'aprèn sense necessitat de segmentar coneixements, sinó senzillament poder aprendre des de la manipulació, experimentació i vivència de manera que tot allò que s'aprenge per mitjà del descobriment, en l'etapa següent podrà dur-se a terme de forma més abstracta.

D'altra banda, hem de tindre en compte els límits imprescindibles per a mantindre un entorn relaxat. En aquesta etapa és de vital importància la interiorització sana dels límits, tenint en compte, en tot moment, que aqueixa assimilació i respecte pels límits és la base de la llibertat. Per això en el nostre projecte se centra en gran mesura en la relació entre el vincle i els límits, validant les seues emocions des d'una mirada de plaer o desplaer que li han generat al xiquet o xiqueta el conflicte donat.

La idea de xiquet i xiqueta en transició entre etapes...

Aquesta transició implica el tancament d'una primera etapa en la qual el xiquet/a ha d'anar-se separant de la simbiosi amb la seua família o cuidadors/as més pròxims i del seu món interior, per a eixir amb força a nous desafiaments que habiten en l'exterior. És un moment on deixen de definir el seu món a partir del món adult per a posar ordre el seu caos intern i reforçar les seues estructures internes a la recerca de la seua pròpia identitat.

La idea de xiquet i xiqueta de 7 a 12 anys...

A l'inici de l'etapa encara no són capaços de mantenir una visió estable d'ells mateixos, aquesta consciència s'anirà creant a mesura que els adults els acompanyen i amb l'ampliació de la percepció de l'entorn que els envolta. Per això en aquesta etapa és imprescindible que els acompanyants els oferisquen rutines, ordre, límits clars i que siguen sensibles a la salut emocional dels xiquets i xiquetes que atenen.

Totes aquestes emocions contradictòries i la progressiva pèrdua de privilegis es comencen a detectar a l'inici de l'etapa de 7 a 12 anys i el fet d'assumir noves exigències per part de l'adult pot comportar una fractura entre adult i xiquet/a si no s'acompanya bé. Des d'aquest punt de vista aquesta percepció pot veure's reflectit com que es passa a una etapa plena de responsabilitats.

Per tant, els adults que acompanyem hem de conèixer bé aquests dilemes interns per a poder reconèixer-los i guiar-los amb propostes de complicitat i trobada, de manera que els nostres alumnes/as es troben pròxims, disponibles i oberts a l'aprenentatge i a qualsevol cosa que els inquiete.

Una altra de les característiques que veiem imprescindibles abastar en aquesta etapa d'operacions concretes, és la necessitat de sentir que aprendre fent servir les eines universals i les pròpies en la cultura en la qual estan immersos. Anem concretant cada vegada més el pensament analític sense deixar a un costat el pensament global.

L'escola en la qual creiem ha d'oferir la interacció amb materials concrets i figuratius, afavorir accions d'aprenentatge centrades en la cooperació, oferint espais de treball global i de processos on oferir al xiquet/a establir connexions neuronals relacionant diferents conceptes i implicant el cos en els processos d'aprenentatge.

També entenem en aquesta etapa les estratègies cognoscitives que li permeten ser conscient del seu propi desenvolupament cognitiu, social, afectiu, emocional i relacional, així com la possibilitat d'anar integrant-se en un JO únic.

Nosaltres hem de ser capaços de construir una cultura de grup en relació a la bondat, el respecte i amabilitat, trobant un equilibri entre acompanyar en el seu desenvolupament, educar per a la convivència social i provocar de manera viva l'execució d'estratègies per a activar aprenentatges.

Es tracta en definitiva de vetllar pel bon desenvolupament integral dels nostres alumnes i alumnes, el qual es reflecteix en la imatge d'infància que promou el nostre Projecte Educatiu de Centre.

2.3 L'EQUIP DE MESTRES. ORGANITZACIÓ

En relació amb el lideratge pedagògic i al personal docent, el projecte de centre enfoca la mirada en un **lideratge compartit** respectant, sempre, les responsabilitats de cadascú segons el lloc o el càrrec que ocupa. És per aquest motiu que sempre hem sentit que tots i totes, en funció dels coneixements de cadascú i de la situació personal i professional, hem anat construint el projecte educatiu i pedagògic de l'escola aportant i treballant conjuntament.

Cal viure com una oportunitat la incorporació de cada persona a l'equip, entenent que totes les persones tenim unes vivències i unes experiències professionals i personals que sempre enriqueixen el projecte de l'escola; cal rebre les aportacions de les persones que s'incorporen com quelcom que ens serveix per qüestionar-nos el que estem fent i, el desig de transformar-nos i de transformar, sempre serà una oportunitat per continuar fent camí entenent que aquest serà el motor de la construcció del nostre Projecte Educatiu de Centre.

En aquest sentit, **les persones que ja formen part de l'equip ens organitzarem per acompanyar a les persones noves** per tal de compartir amb elles la nostra idea d'infant de manera que l'acció educativa es desenvolupe amb coherència amb el nostre Projecte Educatiu. Si dins d'aquest projecte té una gran importància l'acompanyament emocional als infants i a les famílies, també cal contemplar l'acompanyament professional i emocional d'aquestes noves incorporacions docents que han de ser acollides amb calidesa, cura i rigor.

El protocol d'acollida de mestres nous i noves el durà a terme la cap d'estudis però està pensat per ser potencialment assumit per algun o alguna, o alguns o algunes membres de l'equip de coordinació, o per algun mestre o alguna mestra amb una llarga trajectòria a l'escola; està destinat a aquelles persones que s'incorporen a l'escola però obert a aquells mestres i aquelles mestres que, tot i portar un temps al projecte, consideren que els pot resultar útil. També poden participar, com a agents impulsors o impulsores, altres mestres que puguin aportar desde la seua experiència en moments puntuals, participant o dinamitzant algunes sessions, converses o diàlegs.

Els **objectius** d'aquest acompanyament i d'aquestes sessions són:

- Aproximar a les noves incorporacions el projecte d'escola en l'àmbit teòric i ajudar-les a veure i analitzar les seves implicacions en el terreny pràctic tot compartint la cultura del centre, els seus significats, conceptes i idees, incorporant els punts de vista i aportacions dels nous docents i de les noves docents.

- Crear un espai acollidor i de confiança on hi haja la llibertat suficient per expressar els dubtes, les contradiccions i els estats d'ànim que el seu procés professional o personal va manifestant a mesura que s'involucra i implica en el projecte, mantenint una actitud crítica i reflexiva constant i creant un vincle segur entre totes les persones de l'equip.

Per tal de desplegar tot aquest acompanyament, es treballarà a partir de materials diversos com un document amb els principis metodològics del centre, document amb aspectes organitzatius, legislació actual, articles i material audiovisual estructurat per temes, pautes d'observació i d'autoavaluació, material pedagògic, etc.

La planificació de tota aquesta estructura la trobem distribuïda per trimestres:

- **Durant el primer trimestre** es realitza una trobada inicial amb tot el claustre on s'expliciten els objectius generals i es realitza la planificació de les sessions següents en les que, en funció de les necessitats, tractarem aspectes organitzatius i aspectes metodològics. Al llarg d'aquest trimestre es prioritza l'aproximació als conceptes i teories que sostenen el projecte de l'escola, i les seves implicacions pràctiques i tècniques, la resolució de dubtes concrets i la creació d'un vincle obert i segur, així com el sentiment de pertinença a l'escola i a l'equip.
- **Durant el segon trimestre** es treballen qüestions tècniques i pràctiques i es prioritzen les trobades individuals per tal de donar resposta a dubtes o problemes concrets que han anat sorgint en els processos de cada mestre o mestra; aquestes trobades es van planificant en funció de la demanda de les mestres i de la detecció de necessitats per part de la resta d'equip. Al llarg d'aquest trimestre també es realitza el seguiment i la supervisió de materials didàctics, propostes, ambients, processos...
- **El tercer trimestre** se centra en intervencions en l'acció, en les observacions i en les trobades individuals i de grup, per tal de recollir i tancar el procés i la integració i acollida de les noves mestres i dels nous mestres al projecte.

FORMACIÓ CONTINUADA I COMPROMÍS.

Per tal de garantir la connexió, la cohesió i la coherència amb els principis fonamentals del projecte i el creixement integral i global de l'escola, l'equip directiu ha de vetllar per mantenir, afavorir i impulsar processos d'aprenentatge de l'equip i de la institució, sempre des d'una coherència formativa.

Entenem la formació de l'equip docent com una **responsabilitat personal i professional** que és un factor clau de qualificació de qualsevol experiència educativa i que és un dret de totes les persones de la comunitat educativa.

El professorat té el dret de rebre formació com a condició indispensable per renovar i actualitzar les seves pràctiques educatives i per a poder, així, interactuar amb els infants de manera cada vegada més conscient; els infants i les famílies tenen el dret de tenir un mestre o una mestra competent, que siga capaç d'entrar en una relació de constant escolta de la realitat en la contínua transformació en la qual els nens i les nenes viuen, i actualitzar les seves pràctiques a partir de processos de reflexió que es generen a través de trobades en què es comparteixen nous coneixements.

D'aquesta manera, una funció prioritària i fonamental de l'equip directiu serà la creació d'oportunitats, espais i temps per afavorir aquests processos. Aquesta tasca la concretem amb les següents funcions:

- Creació, manteniment i enriquiment de la **biblioteca pedagògica** de l'escola.
- Organitzar visites i estades a altres projectes i escoles que puguin ser fonts d'inspiració.
- Impulsar i fomentar els **claustres o cicles pedagògics** de caràcter formatiu.
- Crear espais per a la **reflexió compartida** de l'equip.
- Fomentar l'**intercanvi d'experiències** entre membres de l'equip de nivells i de cicles diferents de manera que les pràctiques docents i experiències d'altres cicles o nivells, arribin a moltes persones de l'equip.
- Coordinació amb les persones **assessores externes** per tenir mirades més àmplies i disposar de més elements crítics per valorar i afavorir els processos dels infants com a equip.
- Propostes de **lectures, articles o xerrades** de persones externes, especialistes en temes concrets i d'interès per a l'equip i per al creixement del Projecte Educatiu de l'escola.

El nostre projecte d'escola, com a projecte viu i en constant procés de reflexió i creixement, implica una acurada detecció de necessitats d'aprenentatge de l'equip i de la institució.

ALTRES PERSONES DE L'EQUIP

El nostre Projecte Educatiu de Centre contempla, de manera explícita, la importància que té per a nosaltres el personal no docent a l'escola; en aquest sentit, volem manifestar la nostra voluntat de continuar cuidant a totes aquestes persones, ja que la tasca que desenvolupen a la comunitat és imprescindible pel creixement i la consolidació del projecte d'escola.

El conserge, el personal de cuina, els i les acompanyants de menjador, les persones que netegen l'escola i les estudiants de pràctiques universitàries són persones que, d'una manera o altra, fan possible el desplegament i la consolidació del Projecte Educatiu de Centre. Gràcies a aquestes persones, molts àmbits de l'escola són ben cuidats i queden coberts: la seguretat, la cura i la higiene de les instal·lacions, les comunicacions...

2.4 ASSOCIACIÓ DE FAMÍLIES (AFA)

L'objectiu de l'AFA és donar suport a totes les persones de la Comunitat Educativa, sempre en sintonia i coherència amb el projecte pedagògic de l'escola enfortint, d'aquesta manera, els vincles entre les persones de la comunitat. L'estructura organitzativa de l'AFA ha de **facilitar la participació de les famílies** i ha de permetre un treball coordinat amb la direcció de l'escola. És per aquest motiu que es promourà la creació d'espais accessibles per a totes les famílies de l'escola, per tal de compartir informacions, debatre temes, fer celebracions i festes, etc. Altres espais de participació i col·laboració són les comissions de treball, formades per equip de mestres i representants de famílies.

L'AFA **treballa en estreta col·laboració amb la direcció i amb l'equip de mestres**, i s'encarrega d'aspectes de gestió i suport a tasques relacionades amb el funcionament del projecte que requereixen la inversió de molt de temps i de molta implicació; en aquest sentit, les persones que formen part de la junta són un puntal essencial per l'escola i pel Projecte Educatiu de Centre. Des de l'Equip Directiu vetllem perquè les famílies de l'escola formen part de l'Associació de Famílies d'Alumnes, ja que cal la col·laboració de totes les persones de la comunitat perquè l'AFA continue amb la seua tasca, ja que és de vital importància i imprescindible per continuar fent créixer i construint l'escola.

L'AFA i l'escola poden fer servir les comissions de treball i/o reunions per gestionar aspectes importants per l'escola com són: l'ambient exterior i l'hort, la biblioteca de centre, les festes, xarxes socials per donar a conèixer el nostre projecte a més activitats extraescolars, l'escola de famílies, les iniciatives comunitàries, el manteniment d'alguns espais de l'escola, la defensa de l'escola pública, la inclusió educativa, la coeducació i feminismes, la comunicació...

3. EL NOSTRE CENTRE

3.1 PUNT DE PARTIDA. REFERENTS I INSPIRACIONS

El nostre Projecte Educatiu de Centre s'ha construït a partir del que ens han aportat persones que al llarg de la història, o de l'època actual, han desplegat idees en relació amb l'educació que per a nosaltres han estat molt inspiradores pel gran sentit que tenen des de la nostra mirada.

Ens referim a inspiradors com Rousseau, Pestalozzi o Fröbel; impulsors i impulsores com Dewey, Decroly, Montessori o Freinet; defensors/es de la pedagogia llibertària com Tolstoi, Ferrer i Guàrdia o Neil; i contemporanis i contemporànies com Rogers, Wild, Stern, Malaguzzi o Gardner; aquests són alguns exemples d'entre moltes altres persones i tendències...

Alguns exemples d'aquestes inspiracions són l'objectiu que plantejava Pestalozzi (1746-1827) amb relació a adaptar el mètode d'ensenyament i aprenentatge al desenvolupament

natural de l'infant que ha de partir de les pròpies experiències, destacant que *“per canviar a una persona cal estimar-la ja que la nostra influència arriba on arriba el nostre cor.”* o John Dewey (1859-1952) que pensava que *“l'educació és el mètode fonamental del progrés i de la reforma social”*, destacant que l'educació es produeix en l'experiència de l'infant, prenent consciència d'allò que fa i posant a l'infant al centre de l'acció educativa, destacant fermament que s'aprèn fent i definint l'escola com l'espai on el valor del coneixement és resoldre situacions problemàtiques; o Maria Montessori (1870-1952) que explicava que la idea és que cal transmetre a l'infant el sentiment de ser capaç d'actuar sense dependre constantment de l'adult amb la finalitat de mantenir la seva curiositat i creativitat; o Loris Malaguzzi (1920-1994) que sempre va vetllar perquè l'objectiu de l'escola fos crear un entorn amable, actiu, inventiu, habitable, d'investigació, d'aprenentatge i de reflexió on s'hi troben bé les famílies, els infants i les persones acompanyants, tenint sempre molt present la importància de la documentació per comunicar i per fer visible l'acció educativa; o Rebeca Wild (1939-2015) que va treballar intensament perquè els ambients d'aprenentatge fossin espais adequats i preparats perquè l'infant hi pogués desplegar la seva activitat espontània, destacant que *“la llibertat consisteix en desenvolupar el potencial que cada infant porta a dins i no en adaptar-se a la societat, les fites de la qual són unes altres... perquè aquesta llibertat amb límits es pugui donar, cal un ambient adequat i preparat on l'infant pugui desplegar totes les seves potencialitats”*.

3.2 QUIN ÉS EL NOSTRE SOMNI?

Sabem que l'educació és la **força de transformació** més potent; és des de l'educació que podem promocionar els **drets humans** i la **dignitat** de les persones i construir, des d'aquí, un futur millor per a tothom, centrant-nos sempre en la **igualtat de drets**, en la **justícia social** i en el **respecte per la diversitat cultural** des d'una responsabilitat compartida per a promoure una **igualtat equitativa pública**.

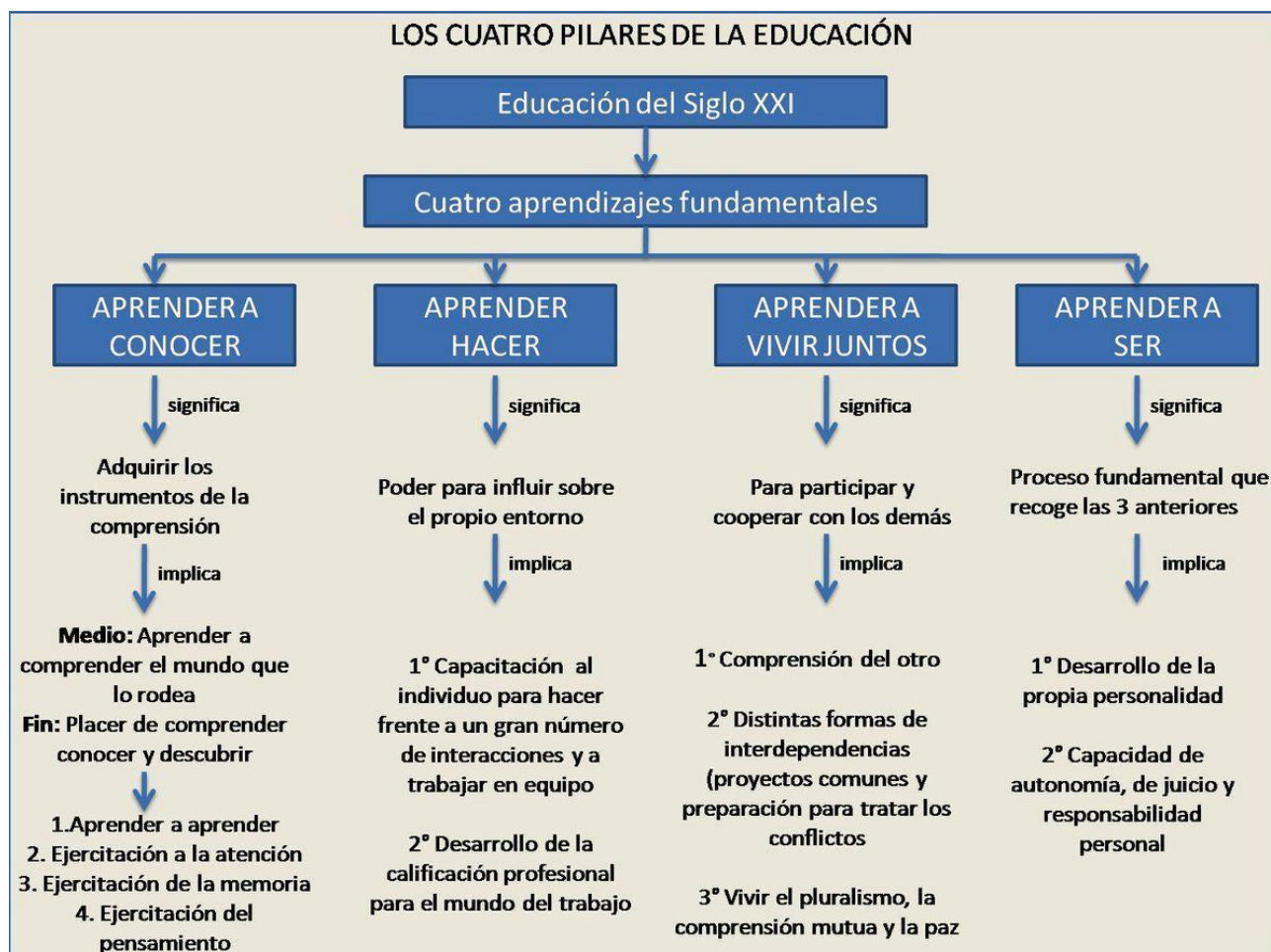
En els nostres 4 anys d'existència com a col·legi independent amb una identitat en contínua construcció des del nostre naixement sempre es reconeix la il·lusió i ganes de crear una escola amb un projecte innovador/renovador... en el qual l'eix vertebrador de l'escola siga la pròpia comunitat educativa. Sota aqueix paradigma i no sense tindre unes certes dificultats, he de posar en relleu una sèrie de **punts forts** que ens porten dia a dia a creure en nosaltres com a centre educatiu generador de canvi en el nostre entorn immediat i sempre amb projecció cap a un futur millor:

- La mirada cap a la infància, en la qual tantes vegades s'ha nomenat en aquest projecte però que no podem oblidar. Perquè aqueixa mirada fa que ens sentim en simpatia amb el goig i el privilegi de mirar el futur i veure la futura humanitat en el reconeixement dels individus.
- Un claustre implicat i en coherència amb el projecte educatiu de centre.
- Unes famílies al nostre costat pel que fa a la cura i visió de l'educació, que han aportat des de l'origen i que participen en la vida escolar quasi diàriament amb aportacions,

suggeriments i propostes de millora així com moments participatius en forma de convivències.

3.4 PRINCIPIS PEDAGÒGICS.

APRENDRE A CONÈIXER

Ambients d'aprenentatge

Els ambients de l'escola que dissenyem es van creant, modificant i adaptant en funció de la vida que els hi van donant els infants i a partir de les seves accions. Són espais amables, harmònics, estètics i funcionals, rics en diversitat de materials i propostes per afavorir el procés de creixement i d'aprenentatge de les nenes i dels nens, i les seves relacions.

En el disseny dels ambients tenim en compte on s'ubica cada espai, quines estratègies utilitzem per la seva ubicació, de quina manera està definit l'espai, com es delimita, quin estat d'ànim provoca cada microespai dins de l'ambient, quins materials necessiten els infants que

l'habitaran, com disposem aquests materials... de manera que els nens i les nenes, dins d'aquests espais puguin, segons l'edat i l'etapa evolutiva, jugar a ser i a fer, construir i destruir, crear i expressar-se a través dels seus llenguatges, trobar moments de calma i de concentració, investigar i explorar, relacionar-se i trobar-se, compartir i cooperar, i un llarg etcètera.

Els ambients han de ser serens, amb colors suaus, harmònics i els entenem com llocs comunitaris i de socialització dotats d'uns materials concrets i d'una organització determinada. Els materials que trobem als ambients han de ser provocadors, font d'aprenentatge i de relació, afavoridors del desenvolupament del pensament autònom i lliure, i han de permetre a les nenes i als nens, construir un itinerari d'aprenentatge personal i social, amb l'objectiu d'afavorir el benestar i el creixement de tots els infants, en tots els sentits. Per tant, entenem els ambients i els diversos espais de l'escola com llocs que ens aporten experiències multisensorials i, en el moment de dissenyar-los, sempre tenim en compte que respectin alguns principis com:

- **Intimitat acústica:** han de facilitar la concentració de manera que els nens i les nenes es puguin implicar en les diverses propostes i en els diàlegs que els connecten amb els altres infants, a través de compartir propostes i materials.
- **Les olors...** l'olor d'una escola, dels seus espais, dels ambients ens connecta amb l'emoció, la relació... és important que els diferents ambients i espais facin olors agradables i diferents, de manera que es pugui vincular una olor amb un espai o moment concret.
- **La forma del tacte:** hem d'apropar als infants allò que més sentit té per ells... aprendre fent, tocant, sentint, experimentant, manipulant; les nenes i els nens necessiten tenir vivències, aprenentatges i experiències amb els materials que els oferim perquè es generi aprenentatge.
- **El gust per materials** que poden ser més atípics, com materials naturals o materials estructurats fets amb materials naturals i de qualitat. Cal també un contacte quotidià, especialment amb els infants més petits, amb l'aigua, la sorra, els pals, les fulles, les petxines...
- **El sentit de l'ombra** per a poder anar més enllà del que es veu a simple vista, assolint aprenentatges significatius a través de la creativitat i la imaginació.
- **La mirada...** provocar mirades en els infants; mirades de satisfacció, mirades d'aprofundiment, mirades per assolir noves fites...
- **La permeabilitat,** la transparència, la transferència, la riquesa i la transformació.

Per tant, a l'hora de projectar aquests ambients, tindrem en compte molts aspectes com l'etapa evolutiva o el moment vital de la infància, els objectius i les finalitats de l'espai que estem construint, el context urbà de la nostra escola, el grup d'alumnes a qui acollirà l'ambient en relació a interessos generals i individuals, els **microespais** que necessitem per a poder oferir propostes:

- Microespai de joc simbòlic

- Microespai de jocs matemàtics
- Microespai de construccions
- Microespai de contes
- Plasmaciò
- Específic (comunicació, ciències, art, sensorial, motriu...)
- Espai per relax
- Rodalla
- ...

Ambient exterior enriquit

L'ambient exterior de l'escola vol aportar al dia a dia dels infants un contacte diari amb la natura. Un petit oasi natural dins d'una gran ciutat. Un ambient amb plantes, arbres, sorra, pedres, aigua, hort, troncs, estructures naturals i elements que afavoreixen el joc universal i sense diferències de gènere. És un ambient que vol estar cuidat on també podem proposar activitats de pintura, amb gronxadors, jocs de taula, fang, coneixement de la natura i processos naturals com el compostatge de les verdures i hortalisses de la cuina de l'escola.

És un ambient farcit d'històries d'infància i de tresors de relacions, d'exploració corporal i d'emoció. És un espai que ens ofereix infinites possibilitats, des de l'explosió corporal i emocional per exterioritzar el sentir intern, fins a espais i moments de relaxació i introspecció.

En moments, veiem infants implicats totalment en l'acció i en l'expressió on l'emoció impregna tot el joc. Jocs plens de diàlegs, cooperació, esforç, autogestió... Són jocs de connexió, d'energia compartida i alliberada, de descàrrega pulsional i emocional. Jocs on l'experiència viu en relació amb els altres. Jocs de forta excitació emocional, sensorial i psíquica; jocs de tensió i distensió, de replegar i de desplegar el cos, de soledat i de companyia, d'exploració i de descobriment, de moviment lent i de moviment accelerat, de trobada i de retrobament... És un espai més de l'escola on els nens i les nenes posen a prova les seves habilitats i capacitats, on també van aprenent en relació amb tot el que els envolta i en relació amb el propi reconeixement personal.

Hem de millorar, junt a les famílies i els infants l'espai exterior per a que siga una continuïtat dels propis ambients interns i que siga un espai de inclusió i no discriminació on la pista central siga per a diferents jocs i no es centralitze amb el futbol. Aquest curs el nostre repte és enriquir-lo per donar-li més pes en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Ambients específics

A l'escola, a més dels ambients de referència i l'ambient exterior, contem amb ambients específics, en els que es desenvolupen aprenentatges concrets a partir de les propostes que en ells es desenvolupen i dels materials que oferim dins d'aquests:

- Ambient d'anglès
- Ambient de ciència
- Ateliers (edifici 1- infantil, edifici 2 primària)
- Llum i ombra
- Ambient de psicomotricitat relacional
- Ambient d'informàtica
- Ambient de música
- Biblioteca d'Alberto Celdrán
- ...

Materials

Uns dels principis de la nostra escola és la cura dels materials, respectar el seu lloc i la persona que l'està utilitzant. Han de ser el més naturals possibles i menys estructurats. La selecció de material que oferim als infants parteix d'una recerca contínua, rigorosa i profunda per part de totes les persones de l'equip. **Els materials són un element més que ens permet anar concretant el "com ho fem" per tal d'anar assolint objectius dels currículums oficials i prescritius, que són el nostre marc de referència.**

Els materials dels més petits i de les més petites són poc estructurats i molt oberts a diverses possibilitats, experiències i vivències; tot i que amb infants més grans també continuem amb materials amb aquestes característiques a poc a poc, i per ser coherents amb la manera d'aprendre de les nenes i dels nens quan van creixent i van activant més mecanismes d'abstracció, anem oferint materials més específics, més concrets i més estructurats que van alimentant l'increment d'abstracció de les nenes i els nens al llarg de l'etapa 7-12. En general, procurem que els materials siguin **de qualitat i el més naturals possible** i, durant l'etapa 3-6, també amb les formes més orgàniques possibles.

Cal tindre en compte:

- Els materials han d'estar disposat en el lloc adequat, d'una manera ordenada, neta...
- Si els infants necessiten qualsevol material que no estiga a l'abast, demanen permís per utilitzar-los.
- Hi ha un registre/ inventari amb els materials que hi han a l'abast tant en infantil com en primària penjats en el drive (si no el trobeu podeu preguntar a les coordinadores)
- Els materials que són d'aula o de nivell permaneixen als ambients de referència i aquells que són d'ús compartit han de deixar-se després del seu ús a la sala de material didàctic, respectant sempre l'orde de la mateixa i garantint que els materials que deixem es troben en un bon estat.

Concretarem ací la nostra idea de materials destacant allò que, de manera generalitzada, sentim que ha d'estar present a tots els ambients de l'escola i que totes les persones de l'equip hem de tenir en compte quan projectem i dissenyem ambients.

- **Materials per a la representació:** la representació és fonamental en el desenvolupament del pensament abstracte; és un primer pas per tal que el processament de les vivències i experiències dels infants esdevinguin conceptes i idees elaborades. Sense la representació gràfica és molt difícil que una experiència pugui passar a plans superiors del pensament. Per aquest motiu és bàsic i essencial que en tots els ambients hi hagi materials i microespais preparats per a representar. Aquesta representació no és només necessària en relació a l'adquisició de continguts acadèmics, sinó que també és necessària per canalitzar emocions viscudes o per passar experiències a plans de representació ja que serà d'aquesta manera com podran transformar aquestes vivències en quelcom significatiu i és així com totes les accions educatives podran generar ancoratges significatius que es podran reelaborar.
- **Jocs de taula,** tot i que amb moderació, ja que els jocs de taula són un element ric per la socialització i per l'aprenentatge però hem de tenir present que sovint no ofereixen propostes obertes, ni reinterpretables ni afavoreixen la projecció personal de l'infant, trets que són importants en el nostre projecte d'escola; en general, els jocs de taula tenen unes instruccions clares i concretes, i poques possibilitats de sortir a un terreny creatiu i d'improvisació.
- **Elements sonors** que produeixen sons discrets i subtils ja que poden afavorir un clima harmònic significatiu i alleugerir tensions o conflictes.
- **Elements olfactius:** les olors i els aromes activen el cervell reptilià de forma instantània i ens connecten amb emocions i records. L'olfacte és un sentit important en l'elaboració de la sensació de benestar i plaer i les olors poden marcar la diferència entre "sentir-se a casa" o "no sentir-se a casa" o, fins i tot, activen emocions que poden ser claus en el procés d'aprenentatge. En aquest sentit, els elements olfactius encara tenen més sentit en infants ja que, com que els nens i les nenes estan en procés de desplegament de l'abstracció, encara perceben molt el món vinculant la sensació amb el coneixement.
- **Els elements naturals** aporten aromes i olors, i és important i imprescindible la presència de plantes als diferents ambients i espais de l'escola.
- **Elements per a fer massatges** per posar-se en contacte amb l'altre, per cuidar, per compartir, per relaxar-se, per trobar moments per parar...
- **Contenidors de fusta,** de vímet... que permeten un bon ordre dels materials i una presentació acurada, afavorint també l'estètica de l'ambient.
- **Llibres** de coneixements, diccionaris i altres recursos.
- **Suports i espais** per al treball individual, així com algunes taules o petits escriptoris.
- **Material de reciclatge** per enriquir de manera molt significativa els espais de construcció i les taules de llum. En aquests espais també és important que hi hagi figures que acompanyin les construccions per facilitar tant les proporcions en les construccions com per generar la possibilitat de narracions espontànies i lliures i facilitar així, la projecció a la vida.
- **Material audiovisual,** sobretot a partir de Cicle Mitjà de Primària, ja que en aquest moment del desenvolupament és important que els ordinadors tinguessin presència

des d'un lloc significatiu i funcional, entenen aquesta eina com un mitjà per desplegar coneixements específics.

- **Materials didàctics** en coherència i sintonia amb el moment de desenvolupament dels infants que habitaran l'ambient, amb els seus interessos i amb les seves necessitats individuals i col·lectives.

Tallers

Els tallers són una **oportunitat per treballar en grups reduïts noves propostes, de materials o d'activitats**. Responen a demandes o necessitats detectades i es plantegen com a activitats a través de materials o accions més pautades. Alguns dies els tallers poden ser escollits pels propis infants i, d'altres, són tancats. Això vol dir que els docents dirigeixen a l'alumnat a un determinat taller en funció de diversos criteris. Sempre es treballa des d'un **enfocament experimental i manipulatiu**: es tracta que l'infant trebal·le i manipule els diferents materials i descobreix el món a través de la seva pròpia activitat.

Cal tindre en compte:

- Els tallers es desenvoluparan amb els diferents especialistes i els tutors
- Podem aprofitar l'ambient exterior, els ambients especialitzats i/o el nostre ambient de referència.
- En la mesura de les nostres possibilitats es faran de forma desdoblada per garantir que els sabers apleguen a tots de la mateixa manera, garantint així una atenció més individualitzada.

Exemples d'alguns tallers que posem en pràctica any enrere anys:

- **Taller de psicomotricitat relacional**: Es tracta d'una de les pràctiques de gran importància dins del nostre Projecte Educatiu de Centre és la que se centra en el cos, fomentant la psicomotricitat des de **P3 fins a 1r de primària**, a través dels principis filosòfics, psicològics i pedagògics de la **Pràctica Psicomotriu Aucouturier** entenent el cos com a unitat corporal i com a expressió de vida. Per a nosaltres, la psicomotricitat és comunicació, una comunicació centrada en el plaer de comunicar com a necessitat vital que s'origina en la qualitat de les interaccions i en el plaer de les transformacions recíproques; és creació, el plaer de crear, una creació que es sosté a partir de la interacció amb el cos; i és l'acció de descentrar, el plaer de pensar, que neix d'un desig de representació de l'acció.

La psicomotricitat ens permet afavorir el desenvolupament de la funció simbòlica, els processos d'assegurar davant les angoixes poden sentir els infants i afavorir el procés de descentrar de manera que el nen o la nena pot traspasar l'etapa de l'egocentrisme, sortir d'un sistema de referències centrat en ell mateix o ella mateixa, per passar a diferenciar el que li és propi del que pertany al seu entorn. Per tant, el nostre Projecte Educatiu contempla la psicomotricitat relacional des d'una **perspectiva preventiva i educativa** que ofereix a l'infant la possibilitat de tenir un espai i un temps per **experimentar amb el seu propi cos i per connectar amb les**

seves emocions tot desplegant un joc no dirigit des de fora i no necessàriament reglat. En aquesta proposta educativa, tenim en compte el joc espontani i natural de l'infant com una eina per anar descobrint el propi cos, el món, per expressar les seves emocions i el seu sentir intern, les seves inquietuds... des del moviment, l'experimentació, el joc, la creativitat i la imaginació.

La pràctica psicomotriu la centrem en els següents principis: consigna/normes (temporals, de l'espai i dels materials), sistema d'actituds, sistema d'acció i unes funcions concretes de la persona adulta que acompanya les sessions. Dins del temps hi ha un **ritual d'entrada, l'estona d'expressió motriu i un moment final de tancament** centrat en la representació, per acabar amb el ritual de sortida. En relació amb l'espai, tenim en compte les condicions físiques com la il·luminació, la ventilació, l'amplitud..., l'organització de l'espai amb relació a materials i zones de jocs diferenciats, combinant materials durs i tous, fixes i mòbils, estables i modificables, grans i petits, figuratius i no figuratius... Amb tots aquests elements, la sala de psicomotricitat es converteix en un espai on les nenes i els nens poden saltar, caure, enfilar-se, fer equilibris, rodar, rebotar-se, gronxar-se... i desplegar així un llenguatge simbòlic des del plaer i desplaer del moviment. A partir d'aquesta preparació es desenvolupen, al llarg de la sessió, diferents tipus de joc: joc sensoriomotor, joc pulsional i joc simbòlic.

El joc sensoriomotor activa el sistema laberíntic i estimula, especialment, la musculatura de l'equilibri (el plaer del salt, de la caiguda, de córrer, de gronxar-se, de fer girs...).

El joc pulsional aporta a l'infant la possibilitat de gaudir de la destrucció des d'un terreny simbòlic i canalitzar l'energia agressiva pròpia de l'ésser humà.

El joc simbòlic aporta a l'infant un joc d'asseguració profunda o superficial, que funcionen com a escuts que protegeixen a l'infant dels conflictes menors i recents; són jocs d'identificació que permeten a l'infant jugar a "fer com si..." de manera que es poden expressar sense por a la censura i poden transformar la realitat des de la seva fantasia.

En tot aquest procés, la persona adulta que acompanya ha de mantenir una actitud d'escolta, de disponibilitat, ha d'estar present i el seu rol ha de ser asimètric amb una mirada perifèrica.

Al mateix temps, ha de crear un ambient acollidor i segur, garantir l'harmonia de l'ambient del grup, garantir la seguretat física i emocional dels infants, garantir que es respecten les normes, reconèixer l'infant i afavorir la repetició i l'evolució del joc. Per tant, **l'adult o l'adulta només intervindrà quan sorgeixin dificultats o conflictes i ho farà, preferiblement, des del cos, el to de veu i la mirada**. Per tant, la psicomotricitat ens aporta un joc que té un sentit psicològic molt profund per l'infant a l'etapa 3-6 i que permet que els infants puguin explorar el món des de la pròpia connexió amb el seu desig intern, desplegant la seva energia amb autenticitat.

Al mateix temps, és un espai on també s'estableix una dialèctica d'estar en la mirada de l'altre o l'altra i on, a partir del seu cos i de l'expressió motriu, el nen o la nena es relaciona, es transforma i allibera el seu món interior més profund.

- **Atelier:** és un espai especial de taller, caracteritzat per contindre una gran quantitat de materials, eines i recursos. La clau de la seua incorporació resideix, d'una banda, a buscar que els infants treballen activament en un context que valore les seues experiències i la seua creativitat. Per l'altre, a aconseguir que els infants assumisquen la responsabilitat del seu propi aprenentatge, brindant-los el temps i l'espai necessari.

S'acompanya amb la incorporació de la figura del "atelierista", artista o professional amb formació en arts visuals. Treballa a l'una amb el docent del grup. Compleix la funció de provocar i interpel·lar als xiquets perquè creen i elaboren els seus propis projectes i hipòtesis i desenvolupen el seu pensament creatiu. Per la seua part els docents, com a col·laboradors i guies, acompanyen als xiquets en l'exploració de temes, projectes i investigacions i en la construcció dels coneixements.

L'espai físic és considerat el "tercer mestre", atés que el seu disseny i ús promou relacions, comunicacions i trobades. Es considera que la qualitat espai-ambiental dels espais que conformen l'escola és un "llenguatge silenciós" que pot propiciar interaccions, suggerir idees, despertar una diversitat de propostes i donar benestar en els qui ho habiten. El atelier generalment es compon d'una sèrie d'espais connectats que flueixen entre si, on cada cantonada té la seua identitat i propòsit.

Quines característiques té el atelier? Són espais oberts, grans i lliures, amb molta llum. Poden tindre plantes, catifes, butaques i diferents llocs per a acomodar-se i treballar amb comoditat. Han de ser acolorits i posar a disposició molts materials de diferent tipus (fulles, pintures, fusta, argila, etc.), que al seu torn han d'estar disponibles en amplis espais de guardat. Les parets i sostres poden estar decorades amb espills, fotos dels estudiants i produccions d'ells o d'uns altres. Aquesta mínima descripció és il·lustrativa i de cap manera exhaustiva. El atelier es pot crear de maneres molt diferents i d'acord amb les necessitats i possibilitats de cada institució. Els eixos centrals que han de guiar la seua construcció són la potenciació de la interacció, la curiositat, la creativitat i l'exploració.

- **Taller de cuina:** la finalitat d'aquest taller és que els infants siguin responsables i autònoms responent a uns patrons d'alimentació sana i mediterrània. Es duu a terme a través de la manipulació, l'experimentació i l'elaboració de receptes.
- **Taller de música:** taller vivencial d'expressió musical per tal de desenvolupar aquest llenguatge en l'infant. El taller consta de propostes lliures que permeten que cada nen i nena pugui descobrir les possibilitats de comunicació a través de la música.
- **Taller de ciències:** Es treballen aspectes científics a través de l'experimentació i formulació d'hipòtesis. Cada infant experimenta i descobreix, compartint amb la resta de companys les possibilitats de la ciència en la vida quotidiana.
- **Taller de llum:** on gaudir de les diferents propostes de llum, color, forma i cossos partir d'un espai amb multitud d'experiències sensorials on la vista, el tacte i la resta

de sentis tène la seua màxima expressió, i on l'hipòtesis cobra especial importància en l'elaboració d'experiències futures.

Treball per competències en comunitat de petits, mitjans i grans

Ens sembla fonamental que les organitzacions i les propostes didàctiques estiguin al servei dels infants i del seu aprenentatge, per tant aquestes no poden ser esclaves de tarannàs que provenen de tradicions escolars que no responen a aquesta intenció.

La flexibilitat en les organitzacions grupals i temporals és un element imprescindible. Agrupacions flexibles, grups heterogenis, tallers, ambients, racons, laboratoris, treball per projectes... qualsevol forma d'organització a l'escola que propicie el reconeixement de l'alumne, que done cabuda a la seva veu, al seu compromís amb el seu propi creixement i que faci significatiu el seu aprenentatge ha de ser propiciada per l'equip docent alhora que aquest les ha de dotar de sentit i raó.

L'aprenentatge per competències no es deu entendre com un aprenentatge fragmentat, sinó que s'ha d'entendre com un **aprenentatge integrador**, ja que aporten un dinamisme entre els coneixements, habilitats diferents al conductisme.

A l'escola s'opta per no treballar amb llibres de text i pel contrari hem d'oferir la màxima diversitat de textos, materials, fonts d'informació i de recerca possibles. Qualsevol objecte, qualsevol document pot esdevenir un material pedagògic de primer ordre.

En aquest mateix sentit les sortides fora de l'escola, les vistes, les festes de comunitat... són activitats que prenen un caràcter imprescindible en la nostra manera de fer. Igualment les metodologies, les eines didàctiques i els materials han de respondre a aquesta voluntat de convertir l'escola en un lloc on flueix la informació per tal d'esdevenir coneixement, és a dir, saber viscut.

APRENDRE A FER

Propostes

Podríem definir les propostes d'aprenentatge com a activitats manipulatives obertes que s'estableixen a partir d'uns objectius i d'acord amb uns criteris psicopedagògics establerts prèviament per part del docent. Aquestes poden ser intuïtives (que no precisen d'una explicació prèvia) o poden ser d'una major complexitat (aquestes s'han de presentar prèviament en taller).

Les propostes no són una fi, sinó un **mitjà per a facilitar el procés d'ensenyament-aprenentatge de manera vivencial**, partint de dues premisses: els xiquets/as són éssers

actius, constructors del seu propi aprenentatge gràcies a les experiències que van prenent de l'entorn i cada xiquet/a és únic, cadascun porta el seu temps, el seu ritme, i té unes necessitats i unes motivacions diferents.

Aquestes han d'obeir als principis d'ordre, estètica i simplicitat, així com al principi de flexibilitat, connectant amb les sensibilitats, necessitats, interessos... però sobretot amb l'emoció dels nostres xiquets/as. Els beneficis del treball per propostes dins de l'ambient d'aprenentatge són múltiples ja que contribueixen al desenvolupament de l'autonomia, de la socialització, del treball cooperatiu, i potencien en l'individu l'autogestió i la presa de decisions.

Processos

A l'etapa de primària, el procés no és un tema, ni és un fil conductor. El procés és la pròpia vida del grup; i la vida, pel fet de ser vida, ja està vinculada a tot el que en el seu si hi habita. El procés representa com, de manera orgànica, les individualitats es van teixint en el grup i com això esdevé també a la inversa; reflecteix com els afectes i les relacions construeixen coneixement i com el coneixement també construeix emocions i vincles afectius. És un viatge a la complexitat, a la **construcció social del coneixement**, a la interconnexió de conceptes i idees... i que tot això vagi aterrant a realitats concretes.

El **punt de partida dels processos** que despleguem amb les nenes i els nens a educació primària són:

- Creació d'un context d'aprenentatge col·lectiu.
- Integració del treball analític a la globalitat.
- Construcció col·lectiva del coneixement.
- Aprofundiment en les competències d'aprendre a aprendre, i d'autonomia i iniciativa personal.
- Desplegament de projectes individuals o de petit grup, contextualitzats i en relació amb el procés del gran grup.

Els processos a educació primària han de permetre que els infants vagin construint el coneixement de manera individual i grupal, des de la cooperació i l'aprenentatge entre iguals. Aquests processos en aquesta etapa, que es caracteritza per un desenvolupament cognitiu important, entre altres aspectes, han de contemplar **diferents moments** per tal que les nenes i els nens, vagin desplegant les diferents competències:

- **Temps per a l'elevació conceptual, aprofundiment i abstracció**, amb la finalitat de poder relacionar conceptes, aprofundir en temes complexos i generar ancoratges conceptuals per les altres nenes i pels altres nens de l'ambient. El paper de l'adult o adulta en aquests moments se centra en aportar inputs, formular bones preguntes i ajudar a anar tancant el que es va treballant.

- **Temps per a l'acció**, per respondre a la necessitat de passar a les mans, desbloquejar emocions i relacions, ajudar a resoldre qüestions abstractes o conceptuals, facilitar l'aprofundiment sobre els temes que es van obrint, treballar de manera cooperativa i ajudar a controlar la pulsio agressiva reconduint l'agressivitat cap a la creativitat.
- **Temps per a les sensacions corporals, la connexió amb un mateix o amb una mateixa i la introspecció**. És un temps de relació amb sensacions suaus, estètiques i poètiques; un temps per passar del plaer individual al plaer col·lectiu a través de contes, narracions, llegendes, propostes relaxades, visionats, lectures grupals de llibres o històries, desplegament de llenguatges artístics; en aquest temps és quan es crea un clima màgic i relaxat que facilita que ressurisca la relació social que tant ens ajuda a tornar a passar a l'acció (temps per a l'acció) des d'una base més afectiva, amorosa i plaent.
- **Temps per a la millora i la transformació**, que és un temps que ens permet detectar coses a millorar més enllà del propi procés, com la disposició de l'ambient, la diversitat de propostes, la necessitat de nous materials, el grau d'autonomia de l'alumnat... En aquest temps s'obren nous camins que ens allunyen una mica del procés en si i dels seus continguts, però sempre amb una coherència i una connexió bàsiques.
- **Temps per a la reflexió, la memòria, la metacognició i el compartir**. És un temps necessari quan s'ha avançat molt en el procés que permet compartir reflexions en gran grup sobre la feina feta per cada grup, facilita la introducció d'estratègies metacognitives, és una oportunitat per prendre consciència de l'aprenentatge, s'expliciten els continguts treballats, permet obrir nous horitzons deixant preguntes obertes i valorant com continuar, i és una gran oportunitat per compartir el procés amb nenes i nens d'altres ambients de l'escola. La participació activa de les nenes i dels nens i la reflexió dels seus propis processos d'aprenentatge ens aporten noves línies de treball.

El repte intel·lectual i el conflicte com a font d'aprenentatge en comunitat dels grans (caixes d'aprenentatge)

Aprendre demana entrar en conflicte i superar-lo. L'aprenentatge és sempre la superació d'una crisi. Un aprenentatge que tinga valor de continuïtat per a una persona vol dir que aquesta s'ha formulat preguntes que li són importants i que ha mobilitzat tot el seu ésser per trobar possibles respostes. És per això que el nostre objectiu com escola és poder introduir aquest sistema a un curt termini.

Aquest procés no és senzill, fa entrar en conflicte sabers antics i sabers nous per a poder construir un nou coneixement. Volem crear aquells espais de seguretat intel·lectual i emocional per tal que els infants puguin viure reptes intel·lectuals que els empenyin a crear coneixement, alhora volem potenciar contextos per a crear aquest reptes.

Què volem ?

- Pretenem amb aquesta nova metodologia treballar amb els alumnes de manera més globalitzada oferint-los dins les caixes d'aprenentatge reptes competencials. "Entenem per competència la capacitat de resoldre problemes reals, aplicant i relacionant coneixements, habilitats i actituds en contextos diversos".
- Volem situar l'alumne al centre del seu propi procés d'aprenentatge i per tant, el nostre objectiu principal, serà afavorir la seva autonomia d'aprenentatge per tal que pugui seguir aprenent durant tota la vida.
- Volem atendre les diferents necessitats dels nostres alumnes, respectant el seus diversos ritmes d'aprenentatge.
- Volem potenciar el treball en grup perquè l'alumne aprengui a adaptar-se, conviure i treballar amb altres persones.

Els objectius principals són:

- Potenciar l'autonomia de treball (organitzar-se com a grup i facilitar el treball autònom).
- Aprendre a prendre decisions: proposar, argumentar , triar ...
- Tractar la informació: cercar-la, organitzar-la , assimilar-la...
- Transmetre la informació: comunicar-la, fer-la comprensible i compartir-la.
- Avaluar els seus propis aprenentatges: ser conscients del que sabem , del que ignorem...

FUNCIONAMENT CAIXES D'APRENTATGE

Previ al treball de caixes:

Durant un parell de sessions als alumnes de 5è se'ls explicarà què són les caixes d'aprenentatge com a nova metodologia de treball, què pretenem amb aquestes caixes, què treballaran i com ho faran Se'ls ensenyarà una caixa de mostra.

Els alumnes de sisè continuaran amb la feina ja iniciada el curs anterior, amb l'explicació de les diferències introduïdes a nivell de normes, presentació de la llibreta i avaluació.

Cada grup acorda quina caixa vol fer sent respectuosos si algun d'ells ja l'ha feta i vol fer una altra.

També es poden barrejar alumnes de diferents ritme d'aprenentatge entre el grup de cinquè i sisè. Es faran grups de treball de 3 o 4 alumnes. Açò requerirà una gran coordinació per part dels tutors.

S'haurà de valorar quantes sessions es desenvoluparan en funció de la dificultat de la tasca, garantint que els alumnes tinguin temps d'organitzar-se i treballar de forma autònoma.

Metodologia de treball

Cada alumne tindrà un llibreta individual d'aprenentatge on anar anotant tot el que fa. La llibreta consta de diferents apartats i/o fulls guia del seu procés:

- Full de presentació personal. Cada alumne l'enganxarà al principi de la llibreta.
- A continuació el full 1 de registre, on anotarà quines caixes fa, amb qui les fa i durant quant temps les fa.
- Full 2: Procés d'investigació. Els punts 1, 2 i 3 es fan quan s'inicia una caixa. Però després és molt important que entenguen i interioritzen que a cada sessió de caixes han d'anotar a la llibreta la data i quina tasca (punt 4 del procés d'investigació) es proposen fer durant aquella sessió.
- Full 3 : Informe final (informe comú a qualsevol caixa). Un cop fet s'ensenya al mestre referent i es comenta amb tot el grup.

Aquesta llibreta és personal i servirà per anar regulant amb l'ajuda del seu mestre o la seva mestra tutor/a el seu propi procés d'aprenentatge.

Procediment

Cada grup escull la caixa que vol treballar i se l'emporta al seu espai de treball.

El primer que fan és llegir el repte a aconseguir, que surt al darrera de cada tapa (què els hi demanem i com ho podran aconseguir mitjançant les tasques proposades).

Intentem que a totes les caixes hi hagen diferents propostes a seguir, algunes obligatòries i d'altres optatives. Com a grup, s'han de marcar el camí a seguir i com aniran realitzant aquestes tasques en cada sessió (planificar/marcar-se objectius). També hauran de decidir, com a cloenda, com presentaran el producte final de la seua feina (mural, presentació multimèdia, power point ...)

APRENDRE A CONVIURE

Entrada amable i flexible per als petits

Des de l'escola li donem molta importància a com començar el dia, una benvinguda individual que cada infant i la seua família mereix, la qual dona confiança i seguretat. A més és flexible perquè oferim un marge de temps que es dona per evitar iniciar el dia amb pressions, haver de córrer per no fer tard i per poder oferir als infants un "bon dia" per ell sols. Es recomana arribar al més aviat possible per aprofitar el temps d'ambients lliures amb les propostes.

L'arribada progressiva dels nens i nenes permet una acollida inicial més personalitzada i propera: poder-nos saludar, parlar individualment, intercanviar comunicacions...

- **3 anys:** Una vegada finalitzat el període de vinculació (el qual té un funcionament i finalitat específic i diferent) l'**entrada amable i flexible serà de 9 a 9:30** en l'interior de l'ambient o exterior, podent romandre la família, acompanyant fins que l'infant ho necessite i fins que el tutor/a ho considere.
- **4 anys:** L'**entrada amable i flexible serà de 9 a 9:30**. Com a màxim, els adults tindran fins les 9:30 per acompanyar, podent romandre la família en l'interior de l'ambient en aquest termini si ho veu convenient, acompanyant si l'infant ho necessita i fins que el tutor/a ho considere. S'atendrà de manera individual la situació de cada infant.
- **5 anys:** **Entrada flexible de 9 a 9:30**. Els familiars acompanyaran a l'infant fins el passadís de 5 anys on el rebrà la seua mestra per donar la benvinguda pel matí. S'atendran de manera individual les necessitats dels casos en els que l'infant necessite un major acompanyament i fins que el tutor/a ho considere.

Dins de la **comunitat de mitjans**, els nens i les nenes de **primer de primària** durant el mes de setembre tindran un temps d'entrada flexible, per tal d'afavorir la transició, trobant-se amb el tutor/a al punt de trobada fixat a l'ambient exterior de 9:00 a 9:15. Una vegada passat el temps de transició, es trobaran de manera puntual (a les 9:00) al mateix punt. Per a 2ns i 3rs l'entrada serà puntual (a les 9:00) al punt de trobada establert a l'ambient exterior, per posteriorment, accedir a l'edifici acompanyats pel tutor.

La **comunitat de majors** accedirà de manera puntual (a les 9:00) i directa al seu ambient de referència.

Aquestes entrades podrà variar segons les característiques del grup, les especialitats o les circumstàncies climatològiques. En aquest cas els tutors informaran.

Moments de rodalla

Moments de rodalla de grup són espais on els infants es troben per a compartir allò que desitgen amb els companys i companyes: experiències, aprenentatges, descobertes, etc. Des del nostre punt de vista, és un espai que va consolidant la seva forma a mesura que els infants es van fent més grans i comencen a sentir la necessitat de compartir amb els altres, així com de saber les vivències dels altres i interessar-se pels altres. Per tant, els espais d'assemblea dels cursos dels més petits són més aviat espais de trobada per esmorzar i conversar si sorgeix algun tema d'interès i els de més gran serveix com a punt de trobada per parlar de la jornada, del que proposem, d'un tema de conversa grupal, presa de decisió democràticament, mai d'un conflicte individual.

“La assemblea es el tiempo y el lugar en el que todos, grandes y pequeños, podemos explicar lo que queremos, pedir lo que necesitamos, compartir lo que nos molesta, proponer soluciones, lograr acuerdos, mostrar desacuerdos, exigir limitaciones, asumir responsabilidades... Ese tiempo tiene un valor, iba a decir pedagógico o educativo; pero no, es un valor plenamente humano, de convivencia, de respeto mutuo, de potenciación de la

iniciativa personal, del diàleg, del acord. Tengo para mí que esas asambleas tienen un valor humano incalculable.

Por otro lado, he de decir que comparto plenamente la afirmación que escuché de los labios de Zoe Readhead, actual directora de The Summerhill School e hija de su fundador, A. S. Neill, en el sentido de que esta asamblea, que funciona con la ley de la mayoría, en realidad puede definirse también como funcionando en un consenso a largo plazo, puesto que cualquier decisión puede ser revocada. La búsqueda del consenso a corto plazo requiere de tanta extensión temporal en la discusión que acaba no siendo funcional y se extinguen las paciencias por agotamiento.”

<https://ojodeagua.es/wp-content/uploads/2011/11/Asambleas.pdf>

Atenció a la diversitat

El nostre centre és un espai de respecte a la diversitat en qüestions religioses, ideològiques i polítiques. Un dels objectius essencials de l'escola és desenvolupar l'esperit crític de l'alumnat, entenent com a tal la capacitat de l'ésser humà de qüestionar els principis, valors i normes que s'oferixen, formant-se un criteri propi que li permeta prendre decisions diferents que se li presenten. Aquest esperit crític implica el respecte a les diferents opinions i la tolerància d'aquells que arriben les solucions diferents sempre en el marc del respecte. La nostra escola té un model laic i no és part cap ideologia o moviment polític concret.

El treball en ambients lliures permet als infants rebre aquesta atenció d'una manera natural, ja que són ells i elles qui gestionen el seu propi aprenentatge. Les activitats dirigides també contemplen aquesta atenció ja que les propostes són obertes i flexibles. Entenem l'atenció a la diversitat com la individualització per a tots els infants de l'escola (tots els nens i nenes són diferents, no n'hi ha cap d'igual); tot i així, cal atendre les necessitats específiques de l'alumnat que presenta dificultats i dels nens i de les nenes amb altes capacitats.

Les famílies i els infants

Entenem l'escola com un espai per als infants on és necessària i imprescindible la contribució i l'acompanyament de les seves famílies. En aquest sentit, és necessari que hi hagi una complicitat entre les famílies i l'escola, posant la mirada envers un objectiu i un projecte de centre comú.

Les famílies han de conèixer a fons el projecte de l'escola i fer arribar les seves inquietuds i neguits per tal de poder ser acompanyades per persones de l'equip. És important que les famílies de l'escola, tot i no estar sempre d'acord amb tot, comparteixin el projecte, el respecten i accepten les decisions que es prenen des de l'equip pedagògic. Les decisions organitzatives i pedagògiques sempre seran responsabilitat de l'escola, sota la supervisió de

la inspecció, i cal que totes i tots assumim les responsabilitats que ens pertoquen per tal de mantenir aquest ordre dins del sistema que es forma a la institució escolar.

Serà a través de la **CARTA DE COMPROMÍS EDUCATIU (ANNEX 1)**, document que forma part d'aquest Projecte Educatiu de Centre, que les famílies assumiran el seu compromís d'implicació en el procés educatiu dels seus infants entenent que aquesta implicació és necessària per garantir l'assoliment de l'èxit educatiu de les seves filles i dels seus fills, així com una bona integració escolar i social del nen o de la nena.

A través d'aquest document, on assumeix compromisos per part de les dues parts (escola i família) es facilitarà la corresponsabilitat i cooperació entre l'acompanyament de les famílies i el de l'escola en el creixement i el desenvolupament de l'infant. Serà a través d'aquest document on es concretaran els objectius necessaris per assolir una bona convivència al centre i un respecte pel desenvolupament de les activitats educatives i dels compromisos que cada família i l'escola adquireixen en relació amb el Projecte Educatiu de Centre.

Establim dins del nostre Projecte Educatiu de Centre **diversos moments de família i escola:**

- **Vinculació:** Considerem la participació de les famílies en aquest moment tan sensible en el que els infants s'incorporen a l'escola per primera vegada. Les famílies de 3 anys podran romandre amb els infants, dins del grup de referència, fins que l'infant es senta segur amb l'entorn i la persona (tutora) que l'acompanyarà durant el curs. En aquest sentit serà la tutora qui en primer lloc, elaborarà un calendari d'incorporació progressiva i qui més endavant, observant el moment en el que es troba cada el nen, anirà marcant els temps d'acompanyament. En casos particulars s'elaborarà un Pla específic de vinculació.

També parlem de vinculació quan un nen s'incorpora a l'escola en altres cursos (4 anys, 5 anys, primària...) En aquest cas serà el tutor qui, prèvia tutoria amb la família i depenent de les necessitats dels infants, marque els temps d'acompanyament per part del familiar.

- **Entrada amable:** Per a la comunitat de petits (3 i 4 anys), dins de l'horari establert per aquest moment (depenent del nivell i de les característiques dels horaris) rebrem als infants de manera flexible a la primera hora del matí. Els tutors rebran al grup, be a l'ambient exterior o a l'ambient interior, depenent de la situació sociosanitària i de l'acord establert al centre, de manera progressiva podent saludar als infants i a les famílies de manera relaxada.

A l'inici de curs s'enviarà a les famílies el document "L'ENTRADA AMABLE I FLEXIBLE" (**ANNEX 2**) on s'especifica el funcionament i les pautes d'acompanyament.

- **Entrada flexible:** Per a 5 anys, dins de l'horari establert per aquest moment (depenent del nivell i de les característiques dels horaris, respectant les especialitats) rebrem als infants de manera flexible a la primera hora del matí. Els tutors rebran al grup a l'ambient interior de manera progressiva podent saludar als infants i a les famílies de manera relaxada. Les famílies acompanyaran als seus infants al punt de trobada fixat i després marxaran.
- **Col·laboració:** Participació d'una família dins de l'aula de referència del seu infant (o nivell) per fer una activitat o mostrar una habilitat concreta. Per exemple: estem realitzant un procés sobre les cultures del món i ve un familiar a fer una recepta/ ve un familiar que es músic... També parlem de col·laboració quan les famílies participen al centre en la creació o preparació d'algun espai interior o exterior o d'algun material. En aquest sentit buscarem la coordinació de les famílies amb els docents per determinar les tasques a desenvolupar.
- **Taller:** Participació d'un nombre determinat de famílies (determinat pel tutor depenent de la complexitat de l'activitat) per desenvolupar un taller concret amb un objectiu didàctic, ja siga proposat per les famílies o pel tutor/a. Aquests tallers podran realitzar-se a nivell d'aula, de nivell o comunitat tot i que sempre es compartirà amb la resta de la comunitat, donant així coherència a les nostres actuacions.
- **Acompanyament a les eixides:** Depenent de les necessitats de l'eixida i del tipus d'activitat, el tutor podrà demanar la participació voluntària d'un nombre determinat de famílies per realitzar una eixida, ja siga a l'entorn pròxim o siga a un lloc llunyà fent ús de transport.
- **Col·laboració en les festes:** Depenent de les necessitats de la festa i del tipus d'activitats programades per aquesta, previ acord per comunitats i dins del claustre, es podrà demanar la participació voluntària de famílies (pot ser d'un nombre determinat o oberta) per acompanyar la festa.
- **Convivència:** Parlem de convivència quan es realitza, ja siga per un grup determinat, una comunitat o tota l'escola, una trobada oberta dins del centre. En aquest sentit les convivències es realitzaran per als nivells de 5 anys i 6è, quedant arreplegades dins del "Pla de transició" com una activitat pròpia d'aquest moment significatiu. Així mateix, es farà una convivència a final de curs amb tota la comunitat educativa organitzada desde l'AFA que es realitza una vesprada al centre pel tancament del curs.
- **Voluntariat:** Participació de diferents membres de la comunitat educativa dins de l'activitat pedagògica del centre. Per a que aquesta puga donar-se serà necessaria una programació prèvia que determine el tipus de voluntariat, la funció d'aquesta, l'objectiu de la tasca, deixant clares les competències dels participants. Així mateix la persona voluntaria haurà de firmar el contracte de voluntariat, comprometent-se a respectar i

complir els punts que en ell es detallen. Aquestos voluntariats hauran d'estar aprovats per claustre i consell escolar, i arreplegats en la PGA. (ANNEX 3: **CONTRACTE DE VOLUNTARIAT**) (ANNEX 4: **GUÍA DEL VOLUNTARIO**)

* Consultar condicions a les instruccions d'inici de curs del curs corresponent.

A més amb l'objectiu de fomentar la participació de les famílies en la vida escolar i la interacció entre elles, generant múltiples canals de comunicació- relació, sorgeix la **figura del pare/mare/ familiar coordinador**. Les seues funcions i la selecció queden arreplegades a l'ANNEX 5: **FUNCIONS FAMÍLIA COORDINADORA**.

Dins dels moments família- escola és fonamental que les famílies respecten les normes de convivència del centre i acompanyen als infants dins de la línia pedagògica marcada. No estarà permès prendre fotografies en aquests moments, respectant, a més, la intimitat dels infants amb plena confidencialitat de tot el que succeísca.

Festes

Les festes de de la nostra escola seran abordades des de un enfocament global i extens a la comunitat i amb un retrobament en el ritme anual. Però com es viu des de l'escola Les arrels el ritme anual? A través de les estacions; hi ha unes que ens condueixen cap al recolliment i interiorització com pot ser l'hivern i altres que ens porten a expandir-nos més com per exemple la primavera.

Totes les celebracions ens fan connectar-nos amb nosaltres mateixos, transitant-les a través dels valors que es viuen en cada festa. Els xiquets necessiten connectar amb l'entorn i a la mateixa vegada amb ells mateixos. Tot el que succeeix en l'exterior el xiquet pot sentir-lo també en el seu interior. Inspirant-se en la pedagogia Waldorf tot s'acompanya de la mateixa manera, cada estació la vivim del recolliment a l'expansió i viceversa.

Creguem que és la millor manera d'afavorir la diversitat i la pròpia cultura pensem que devem donar-li un fil conductor a partir de les estacions del any, per tant farem:

- Festa de la tardor.
- Festa de l'hivern.
- Festa de la primavera (vinculada al dia del llibre)
- Festa de l'estiu.
- A més afegim la Festa del moviment, per donar cabuda a les carnestoltes.

A partir d'aquestes donarem cabuda a diverses temàtiques culturals i d'entorn pròxim per anar construint una identitat pròpia a través de les festes, ritmes i rituals.

Figura de mestre/a

Entenem l'escola com un espai d'acompanyament i respecte pels processos de vida dels infants. Convivim amb els nens i les nenes amb la voluntat que se sentin reconeguts, acceptats i estimats i puguem créixer en equilibri i benestar. En tot aquest procés les mestres acompanyem els infants, els observem, hi som presents, proposem, no condicionem i no fem judicis.

Els mestres preparem els ambients i organitzem el temps i l'espai per afavorir l'autonomia en l'aprenentatge dels nens i de les nenes, evitant una excessiva intervenció per part de l'adult. Aquest acompanyament respectuós permet que cada infant pugui SER.

Per altra banda parlem de l'acció tutorial, tot i que es fa molt visible a través del vincle genuí que es construeix entre els tutors i les tutores i els infants, és responsabilitat de tot l'equip docent perquè, tot i que no siguin totes les persones de l'equip qui despleguen un vincle significatiu amb un grup, sí que entre tots i totes donem suport a aquests vincles, els enfortim, els nodrim i possibilitem el context per tal que siguin possibles.

L'acció tutorial es desplega des de l'inici de l'escolarització a la nostra escola (en general a 3 anys) amb el Període de Vinculació de l'infant i de la família i continua la resta del temps que l'infant va avançant a les diverses etapes. Els tutors i tutores, amb el reconeixement individual i la vinculació personal, donen accés i pas a l'infant perquè aquest renunciï a una part de si mateix o mateixa a favor del grup.

El grup, entès com a unitat de vida, és una construcció dinàmica i orgànica feta de relacions personals on tothom té un lloc, pot explorar múltiples possibilitats del seu ésser i sentir-se reconegut de manera individual. Tot plegat fa que el grup no siga considerat un ens, sinó una realitat on l'individu forma part del grup, se'n compromet i el cuida. En això, l'adult que acompanya té molta responsabilitat i, per aquesta raó, considerem fonamental que el tutor o tutora sigui assessorat i acompanyat per diferents membres de l'equip com, per exemple, la persona que fa de cap d'estudis o l'orientador del centre.

APRENDRE A SER

Respecte els ritmes individuals

La nostra pedagogia es fonamenta en els coneixements del ésser humà. Si ens esforcem a entendre cada infant, ells mateixos seran els que ens inspirem i ens mostren com fer i com presentar les coses. En aquesta pedagogia ésser humà ha d'entendre des de la totalitat i així conèixer el seu aspecte físic, anímic o emocional i espiritual i des d'allí saber en cadascuna de les etapes de desenvolupament i es requereixen uns suports i suports diferents per poder desentrellar totes les seves capacitats, buscant el creixement basat en la individualitat.

En aquest centre educatiu i seguint les teories que ho avalen i que son aplicades en passos com Finlàndia o Suecia, pioners en matèria educativa, la lectura i escriptura s'introdueixen

com una primera aproximació, aprofitant contextos significatius en els que es fa ús de la llengua. Així mateix li donem un gran pes a totes les habilitats pre-lectores i pre-escriptores: desenvolupament de la pinça, desenvolupament dels moviments corporals i lateralitat, identificació d'imatges, desenvolupament fonològic... Els infants de 0 a 6 anys estan moguts per les seves forces vitals que li permeten créixer, sobretot a nivell físic i a partir d'eixa edat les forces intel·lectives comencen a créixer de manera natural en l'infant. Abans d'eixa edat els infants necessiten que totes les seues energies es centren en el creixement físic, d'ahí la necessitat i importància del moviment lliure que lo potencie i permet un desenvolupament físic saludable i fort per a que quan s'introdueixen tasques intel·lectives no tinguin problemes a nivell físic, com poden ser els problemes de tonalitat en l'esquena, coordinació òculo-manual.

El valor de l'autonomia

L'autonomia ofereix a l'infant que siga totalment responsable del seu aprenentatge respecte a l'establiment d'objectius, forma de treball i identificació de materials; és a dir, que siga capaç de prendre decisions pròpies en quan el seu aprenentatge.

Si ensenyem a un xiquet/a a ser autònom/a, també li estem ajudant a ser responsable, a tindre major seguretat en si mateix, a tindre força de voluntat, a ser disciplinat i a estar tranquil. Aspectes tots importantíssims perquè un xiquet/a cresca feliç.

El **sentit de responsabilitat** s'adquireix a través de l'experiència i la pràctica, ja que la persona haurà de prendre decisions en consciència, ponderant el valor del que es vol aconseguir i les conseqüències que pot implicar, assumint-les. L'ésser humà aprén a responsabilitzar-se, o a no fer-lo, des de la primera etapa de la seua vida. Les xicotetes tasques i obligacions de la vida quotidiana hauran d'anar estant a adaptades a l'edat del xiquet. El sentit de la responsabilitat es posarà en joc des de les més senzilles situacions de la vida quotidiana i en el tracte diari que el xiquet tinga amb els seus pares, els seus mestres i els seus iguals.

El sentiment bàsic de confiança és imprescindible per a l'autonomia i especialment important en els primers anys de vida, entre els tres i els set anys, en els quals predomina la consciència heterònoma, però cal anar explicant-los els perquè per a fer-li cada vegada més autònom. Es possible tindre autonomia sense caure en l'autoritarisme? Des de la nostra escola pensem sí es possible; però sempre hem de tindre clar el sentit de la paraula **respecte**.

Pensem que ser autoritari és exercir el poder sense limitacions i els excessos en totes les situacions són dolents. L'autoritarisme no respecta els drets de les persones ni els brinda llibertat: tots han de fer el que se'ls permet i res més. En contrapart, l'autonomia li ofereix al xiquet que siga totalment responsable del seu aprenentatge respecte a: establiment d'objectius, manera de treballar i identificació de materials; és a dir, que siga capaç de prendre decisions pròpies quant al seu aprenentatge.

Això no significa que l'adult no pose límits, ja que aquests són necessaris per fer estructura i per assegurar la convivència i l'aprenentatge. Açí treballem a partir de **tres límits bàsics** que engloben la totalitat de les situacions:

- Cuide del meu cos.
- Cuide dels altres.
- Cuide l'entorn.

Si els infants aprenen a **respectar-se a sí mateixos, als demés i als materials** que els envolten, ja tinguem el terreny guanyat per a que es puga treballar en harmonia.

<https://educaycrece.wordpress.com/2015/10/05/autonomia-en-el-aula/>.

UN XIQUET/A ÉS AUTÒNOM I RESPONSABLE SI...

- Fa les seues tasques normals sense que calga recordar-li-ho en tot moment.
- Ha adquirit hàbits personals (endreçar-se, vestir-se, lligar-se les sabates, menjar....) en funció de l'edat que tinga.
- Pot raonar el que ha de fer.
- Presenta força de voluntat en l'execució de les tasques.
- Es planteja nous reptes i objectius.
- És capaç de triar entre diferents alternatives.
- Pot jugar, fer els seues tasques tot sol sense problemes.
- Pot prendre decisions diferents de les que uns altres prenen en el grup en què es mou (amics, colla, família, etc.), que siguen per a ell o ella adequades, encara que siguen diferents de l'opinió dels altres.
- Respecta i reconeix els límits establits pels adults de referència, encara que a vegades puga discutir-les o fins i tot arribar a una negociació (d'acord amb l'edat del fill/a)
- Pot concentrar la seua atenció en tasques complicades (depenent de la seua edat) durant un cert temps, sense arribar a situacions de frustració i abandó.
- Duu a terme el que diu i en el que es compromet.
- Reconeix els seus errors sense necessitat de complicades justificacions.
- Es coneix a si mateix.
- Intenta conquerir i mantindre un equilibri emocional.

EXEMPLES MOLT BÀSICS D'AUTONOMIA AL CENTRE

- Anar al lavabo i beure aigua: Considerem que anar al lavabo i a beure aigua són necessitats fisiològiques independents de cada infant, i que es produeixen en moments diferents per cada nen o nena. Per tant, cada infant va al lavabo i a beure aigua quan ho necessita, de manera lliure i mai de manera rutinària. Apelem a la responsabilitat de l'infant l'escolta del seu cos i els moments per fer eixe ús de l'autonomia.

- El sentit de les fileres: L'escola té la funció d'acompanyar els infants en la seua formació per poder conèixer socialment. A l'escola considerem que no té sentit desplaçar-se en fila pel simple fet que no és una pràctica habitual del dia a dia al carrer (pel carrer no anem en fila). Per tant, des de l'arribada a l'escola comencem a treballar la importància de saber anar de manera ordenada, sense córrer en els espais on no està permès fer-ho, per tal d'anar adquirint el fet de saber desplaçar-se tenint en compte les persones amb qui ens anem trobant pel camí.

Acompanyament en les emocions

Què entenem per acompanyar a l'infant?, i una vegada plantejada la pregunta, reflexionar per conèixer en què moment estem com adults dins de l'ambient:

En primer lloc, devem de plantejar-nos algunes qüestions...

- Quina és la teua imatge de l'infant en les seues diferents edats
- Com defineixes i mantenen un equilibri entre "pertinença" individual i col·lectiva de les idees i els productes en l'aula
- Com mires el conflicte i les emocions fortes en l'aula?
- Com gestionen l'autonomia i els diferents temperaments dins d'un context educatiu?

PÍNDOLAS DE PRESENCIA

- Ens comuniquem amb un to de veu baix.
- Prioritzem la mirada de l'infant que suposa tindre una mirada global i clara de l'espai.
- Ens movem per l'ambient sense restar visibilitat.
- Si volem estar en l'ara i en presència, devem deixar a un costat el mòbil, és més gratificant pel contrari, centrar la nostra mirada en allò que s'està vivint amb els infants, amb els seus comentaris, idees, relacions i vivències.

INTERACCIONS DIRECTES AMB L'INFANT

- Ens acatxem per mirar-nos als ulls.
- Evitem el castic i apostem pel diàleg i vincle per acompanyar la frustració amb conseqüències directes a l'acte per fomentar la responsabilitat.
- Evitem el reforç positiu i negatiu en les seues produccions "Que bé que ho has fet" o "molt bé" ho canviem per preguntat-li si l'ha gaudit fent-lo, si li agradat l'experiència, si vol completar amb alguna cosa més....amb una intenció de construir autonomia interna de l'infant i no una dependència emocional a les expectatives de l'adult.
- Les comparacions no tenen cabuda pel bé de la cooperació i la coparticipació.
- Els adults vestim amb roba de carrer, ja que es tracta de veure moments de naturalitat i de la vida quotidiana. No obstant en activitats amb un ús de ferramentes

o materials que són més específics cal estar d'acord amb l'activitat (ed Física-roba esportiva, atelier-babis, hort-mandrils...)

INTERACCIO ENTRE ELS INFANTS

- Quan un infant està fent un ús d'un material i altre el reclama, s'ha de treballar l'espera amb el demandant. Una vegada finalitza el seu ús, si no el solta s'ha de fer comprendre per part de l'adult que ha de permetre que l'altre ho puga viure.
- En moments de conflicte és important agafar les parts implicades i crear un context de diàleg i escolta, on es puguin transmetre necessitats i emocions i que a través de l'adult o per la mateixa conversa es puguin arribar acords o possibles solucions.
- En moment d'escolta de tot el grup (rodalia) si hi ha algú que no respecte a la resta, se li convida que es retira de l'estora perquè puga percebre la incomoditat que està creant ja quan està més tranquil pot retornar a l'activitat.

L'avaluació

La LOMLOE ja està en marxa des de principis d'enguany, a més, que sempre presenta reptes i és un punt de partida important per dissenyar programacions didàctiques.

Tant en l'anterior llei com en aquesta, es parla d'una avaluació "contínua, formativa i integradora".

L'avaluació a la LOMLOE en 5 punts

- **L'avaluació contínua**

En moltes ocasions, entenem l'avaluació com el final o la culminació d'un procés educatiu, que es materialitza en un examen i una nota. Malgrat això, l'avaluació és aquest procés i no el final. Si l'entenem així, podrem comprovar el ritme i els avanços de cada estudiant i del grup.

Aquest enfocament ens ha de permetre un seguiment constant de la situació de cada estudiant, de tal manera que puguem intervenir amb la suficient antelació. En aquest cas, no es tracta de qualificar diverses vegades al llarg d'un curs, sinó de corregir i millorar el procés de formació, i ser capaços de valorar habilitats i competències.

- **L'avaluació formativa**

L'avaluació contínua està molt relacionada amb la funció formativa de l'avaluació. De fet, si està ben planificada, una avaluació contínua ha de ser formativa, capaç de millorar els processos d'aprenentatge i ensenyament, detectant les causes de les dificultats.

L'autoavaluació és una de les eines més efectives perquè l'estudiant adquireixi habilitats metacognitives, sigui conscient del propi procés d'aprenentatge i aprengui a prendre decisions

en funció de les dades recollides. En definitiva, una avaluació que no interrompi l'aprenentatge sinó que el desencadeni.

- **L'avaluació integradora**

Més enllà dels estàndards d'aprenentatge avaluable en els continguts de cada matèria, una avaluació integradora ens permet anar més enllà de cada àrea, procurant que els estudiants aconseguixin els objectius transversals de cada etapa educativa.

Això implica que l'equip docent posi en comú la seva experiència, però també que cada docent tingui en compte la integració de totes les competències clau, més enllà de la seva matèria, de tal forma que l'avaluació global tingui una coherència.

- **L'avaluació diferenciada**

La diversitat i l'adaptació curricular ha d'impactar en l'avaluació com ho fa en les metodologies. També en l'avaluació, la nova llei indica que s'han de prendre mesures de flexibilització i alternatives metodològiques, per a estudiants amb necessitats específiques de suport.

En aquest sentit, una avaluació diferenciada aposta per valorar i tenir en compte la millora d'un estudiant al llarg del procés d'aprenentatge, que sempre és únic per a cada persona. Un enfocament que també es proposa reduir les taxes de repetició i abandó escolar.

Això sí, és l'equip docent qui ha de decidir quant a la promoció cap a un curs superior, tenint en compte sempre que les mesures que es prenguin, afavoreixin el progrés i l'evolució acadèmica de l'estudiant.

- **L'avaluació per competències**

L'avaluació per competències és una de les grans qüestions en la innovació educativa, i està molt relacionada amb l'avaluació integradora. Adquirir habilitats a més de coneixements és crucial per al *lifelong learning* (aprenentatge permanent) i l'adquisició d'una major autonomia, convertint a l'estudiant en protagonista del procés.

A més, a partir de 2023, la nova llei contempla una "avaluació diagnòstica de competències" en 4t de primària i 2n d'ESO, amb caràcter "informatiu, formatiu i orientador", que ens pot servir per revisar criteris i metodologies.

Per avaluar es requereix diferents procediments i tècniques segons el propòsit que vullga avaluar al nostre centre. Una qüestió és la avaluació de coneixements on podem utilitzar diverses tècniques (desenvolupament de propostes de manera autònoma, proves de resposta llarga, curta, proves objectives, documentació pedagògica...); avaluació de actituds i valors (tècniques de observacions, autoavaluacions, por-fulls....).

Avaluacions de comportament competencials (com aplicar els coneixements a situacions concretes, etc.). Per això es poden utilitzar fulles de auto-registres per passar per les propostes, realització de informes, treballs...

Allò verdaderament important de l'avaluació és la coherència entre el propòsit d'avaluar i el procediment seleccionat per a ell. Sempre des d'una mirada respectuosa i no afavorint la competència i la qualificació numèrica publica.

4. MARC LEGAL

Pel desenvolupament de la nostra tasca educativa tomem com a referència la legislació actual:

- **Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.**
- **DECRET 252/2019, de 29 de novembre, del Consell, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Secundària Obligatoria, Batxillerat i Formació Professional.**
- Corrección de errores del Decreto 100/2022, de 29 de julio, del Consell, por el cual se establece la ordenación y el currículo de Educación Infantil.
- **Decreto 100/2022, de 29 de julio, del Consell, por el cual se establece la ordenación y el currículo de Educación Infantil.**
- Real Decreto 95/2022, de 1 de febrero, por el que se establece la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Infantil.
- Corrección de errores del Decreto 106/2022, de 5 de agosto, del Consell, de ordenación y currículo de la etapa de Educación Primaria.
- **Decreto 106/2022, de 5 de agosto, del Consell, de ordenación y currículo de la etapa de Educación Primaria.**
- Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, por el que se establecen la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Primaria.
- Decreto 88/2017, de 7 de julio, del Consell, por el que se modifica el Decreto 108/2014, de 4 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo y se desarrolla la ordenación general de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana.
- Decreto 136/2015, de 4 de septiembre, del Consell, por el que se modifican el Decreto 108/2014, de 4 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo y desarrolla la ordenación general de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana, y el Decreto 87/2015, de 5 de junio, del Consell, por el que se establece el currículo y se desarrolla la ordenación general de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato en la Comunitat Valenciana.
- **Decreto 108/2014, de 4 de julio, del Consell, por el que establece el currículo y desarrolla la ordenación general de la educación primaria en la Comunitat Valenciana.**

- Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria.
- Resolución de 3 de mayo de 2018, del director general de Política Educativa, por la cual se modifican los anexos I, II, III y IV de la Orden 89/2014, de 9 de diciembre, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la cual se establecen los documentos oficiales de evaluación y se concretan aspectos de la ordenación general de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana.
- Corrección de errores de la Resolución de 3 de mayo de 2018, del director general de Política Educativa, por la que se modifican los anexos I, II, III y IV de la Orden 89/2014, de 9 de diciembre, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la que se establecen los documentos oficiales de evaluación y se concretan aspectos de la ordenación general de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana.
- Orden 89/2014, de 9 de diciembre, de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, por la que se establecen los documentos oficiales de evaluación y se concretan aspectos de la ordenación general de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana.
- Real Decreto 984/2021, de 16 de noviembre, por el que se regulan la evaluación y la promoción en la Educación Primaria, así como la evaluación, la promoción y la titulación en la Educación Secundaria Obligatoria, el Bachillerato y la Formación Profesional.
- DECRETO 39/2008 de 4 de abril del Consell, sobre la convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con fondos públicos y sobre los derechos y deberes del alumnado, padres, madres, tutores o tutoras, profesorado y personal de administración y servicios (DOCV 09/04/2008).

A més de les ací citades hi ha altres de gran rellevància que podem consultar per tal de que la nostra intervenció educativa d'adeqüe a la legislació actual. Aquestes les trobem a la pàgina oficial de GVA:

<https://ceice.gva.es/es/web/ordenacion-academica>

5. LA NOSTRA ESSÈNCIA EN ELS ÀMBITS DEL CURRÍCULUM I CONCRECIÓ CURRICULAR

5.1 LA COMUNICACIÓ I EL TRACTAMENT DE LES LLENGÜES A L'ESCOLA

Entenem el **procés de lectura i escriptura** com un procés natural que **abasta fins a 2n curs de comunitat mitjans**. Segons els últims estudis neurocientífics, els infants no tenen desenvolupades totes les capacitats cognitives, motrius, sensorials i emocionals per iniciar-se en capacitats cognitives superiors com les matemàtiques i l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura fins als sis o set anys.

El nostre Projecte Educatiu de Centre entén l'escola com un espai d'acompanyament i respecte pels processos de vida dels infants. Els ambients són un dels eixos vertebradors de tot aquest projecte sent espais rics, motivadors, estètics i relaxats que afavoreixen l'adquisició dels diferents aprenentatges.

El Currículum també explicita que la lectura i l'escriptura han de ser processos globals i naturals; l'adult o adulta actua com a dinamitzador potenciant l'expressió espontània de cada infant des de la producció comunicativa. Per tant, actua com a model que escriu, que llegeix, com a escriptura (escriu el que l'infant li dicta) i com a usuari o usuària de la llengua escrita.

“Si l'ambient és ric en materials escrits, en interaccions i en pràctiques de lectura i d'escriptura, la capacitat comunicativa en llengua escrita es desenvolupa de manera significativa”.

Teberosky 2001.

Per tant, a les etapes d'Educació Infantil i de Cicle Inicial de mitjans, treballem l'adquisició de la lectura i l'escriptura de manera globalitzada: a través del món del conte, les cançons, l'ús de materials reals que tenen significat i interès per als infants... i aprofitant situacions per fer un ús funcional de la llengua (crear cartells per una festa, fer una nota per a la família...) tot allò acompanyant d'activitats concretes programades amb l'objectiu de desenvolupar habilitats importants, com l'adquisició de la consciència fonològica, el grafisme...

“La lectura i l'escriptura s'ensenya com a una habilitat motora i no com una activitat cultural complexa (...). Als Infants se'ls hauria d'ensenyar el llenguatge escrit, no l'escriptura de lletres”.

L. Vigotski (1977)

Educació Infantil

Aquesta etapa té l'objectiu de treballar les habilitats prèvies de la lectura i l'escriptura i la comunicació oral, ja que un infant que no estructura bé una frase o que té dificultats a la parla tindrà dificultats en l'adquisició del llenguatge escrit.

El desenvolupament motriu de l'infant també és una part important del desenvolupament d'aquest aprenentatge perquè estableix connexions neuronals entre els dos hemisferis del cervell, estimula la lateralitat i facilita l'adquisició d'habilitats manuals necessàries per dominar el traç.

Per tant, iniciarem el treball de la lectura i l'escriptura des d'un aprofundiment en relació amb la motricitat global a partir de sessions de psicomotricitat, contacte amb l'ambient exterior (on hi ha reptes d'equilibri, salt, escalada...) sessions i activitats musicals, propostes de vida pràctica Montessori, taller de pintura, propostes plàstiques des dels diferents ambients, etc. Quant a l'expressió oral i escrita, cal destacar que l'organització de l'escola permet als infants que estiguin tot el dia comunicant-se i relacionant-se amb els iguals i amb els adults i les adultes. A parlar se'n aprèn parlant. Moments com l'assemblea (atenció, models lingüístics

correctes, escolta, adquisició de vocabulari, cançons, rimes, jocs de dits, endevinalles...), els processos (contes, comunicació, música, moviment...), afavoreixen i potencien tot aquest desplegament de la competència oral dels infants.

L'acte d'escriure ha de ser un acte de plaer; com a acompanyants d'aquest procés, hem d'estar atents i atentes per oferir suports i recursos quan sorgeixin dificultats. Els adults i les adultes haurem de detectar aquells infants que no desenvolupen totes les parts del procés: un infant que no dibuixa no podrà situar-se correctament en el paper, agafar el llapis correctament...

Durant l'etapa d'Educació Infantil hem de garantir que els infants tinguen propostes que donin resposta al desenvolupament de les habilitats prèvies a la lectura i l'escriptura.

Cicle Inicial

A l'etapa de Cicle Inicial de Primària, es continuarà el treball que s'ha dut a terme durant l'etapa d'Educació Infantil. Cal destacar que durant els cursos de 1r i 2n s'ha d'anar fent una intervenció més directa en el procés de lectura i d'escriptura dels infants. Així, el /la mestra ha d'estar més atent o atenta a aquest procés, intervenint i convidant als infants a participar en les propostes i tallers de lectura i d'escriptura fent registre dels seus avenços en graelles d'observació.

Cap a mitjans del 1r curs, cal haver assolit que els infants tenen adquirida la discriminació auditiva de totes les grafies i que tenen les habilitats de motricitat fina desenvolupades. A finals del primer trimestre de 2n curs de Cicle Inicial, s'ha d'oferir més acompanyament a aquells infants que encara no mostren un desplegament considerable de l'adquisició d'aquest procés.

En aquest cicle, l'expressió escrita s'acompanya a partir de propostes artístiques dins de l'ambient sempre a la disposició dels infants i taller de pintura, des de la representació gràfica de propostes més vivencials com una eina per estructurar el pensament i aprofitar moltes de les propostes que fan els infants habitualment, per tal de poder passar a aquesta representació, propostes de paraules escrites amb o sense suport a la proposta, propostes de lectura i escriptura de l'ambient on es continuen treballant totes les activitats prèvies que hem comentat a l'apartat d'Educació Infantil (lateralitat, motricitat fina, percepció visual...), contes (món de la fantasia, targetes amb imatges reals i referents escrits, escriptura lliure, rimes, presentació de les lletres Montessori, propostes de música (propostes d'escriptura i de producció on hi hagi relació amb el conte o la cançó proposada).

En tot aquest procés les diferents llengües (valencià, castellà i anglès) s'introduiran d'acord al nostre **projecte lingüístic de centre**, sempre amb un caràcter pràctic i funcional, integrant els sabers a desenvolupar en una mateixa línia. És per això que dins del centre parlem de "comunicació" englobant les destreses a desenvolupar en les tres llengües sempre des del

respecte i l'estima. A més, valorant la diversitat cultural en la que estem inmersos, sempre tindran cabuda les diferents llengües que cohabiten gràcies a l'alumnat de diferents països: ucraïnès, àrab, xinès...

5.2 EL PENSAMENT MATEMÀTIC

A l'escola, la mirada matemàtica i l'acompanyament als processos matemàtics es centra en un treball a partir de **materials manipulatius** que, a través de múltiples vivències i situacions quotidianes, apropen als infants als sabers matemàtics. Són materials i propostes per acompanyar el desplegament matemàtic de manera que el pas a l'abstracció, quan l'infant ja ha tocat un nou contingut, té un sentit i s'abasta de manera comprensiva, fugint de la memòria sense comprensió o de la repetició.

Partir dels conceptes matemàtics des de la manipulació, l'experimentació permet a l'infant interioritzar els conceptes i crear coneixements amb sentit i significat. **Tot el que l'infant aprèn des de l'experiència corporal pot passar a un llenguatge abstracte de manera natural**, sent el propi infant qui, moltes vegades, assoleix els conceptes relacionats amb la lògica matemàtica sense necessitat d'explicacions concretes per part de l'adult. Per tant, en aquest procés, l'acompanyament de l'adult se centrarà, principalment, en anar oferint a l'infant materials, propostes i tallers que li permetin anar recorrent el seu propi camí matemàtic i adquirint noves habilitats i nous coneixements.

Per tant, entenem que la matemàtica s'aprèn tocant i que és d'aquesta manipulació des d'on el nen o la nena va passant a un nivell d'abstracció cada vegada més gran, passant per la representació. En aquest sentit, a l'escola complementem dos objectius en relació amb l'àmbit matemàtic, que són complementaris entre ells.

Per un costat, les **propostes d'adquisició d'habilitats** que són aquelles propostes que, acompanyades de manipulació, demanen una pràctica i repetició d'algunes destreses per tal que puguin ser integrades pels infants, convertint-se en habilitats que els permetran resoldre situacions matemàtiques més globals. Aquestes propostes ofereixen estructura i seguretat als infants per, posteriorment, poder interactuar i codificar el món matemàtic en el llenguatge simbòlic corresponent. L'avaluació d'aquestes propostes serà important per a poder reconèixer el grau d'adquisició de la destresa.

D'altra banda, trobem un altre tipus de propostes que se centren en un context i que conviden als infants a endinsar-se en un món matemàtic a partir de la **resolució d'enigmes o problemes plantejats**. Aquestes propostes requereixen una comprensió dels contextos que es presenten i la identificació dels reptes a resoldre. Són propostes que treballen continguts matemàtics de blocs diferents dins d'un mateix context, oferint un món matemàtic proper i quotidià.

Dins d'aquest camí matemàtic, és importantíssim el pas a la representació, que és previ a l'abstracció; la representació de la vivència sensorial sobre el pla a través del llenguatge plàstic, escrit o matemàtic ajuda a l'infant a consolidar aquest salt cap a l'abstracció. Serà d'aquesta manera com l'infant podrà arribar a convertir allò que ha tocat i ha manipulat, en una imatge mental i una habilitat o destresa que ara ja li servirà per resoldre reptes o problemes sense necessitat de manipular allò concret i podrà, d'aquesta manera, entrar en una simbologia matemàtica.

5.3 L'ART I LA CREATIVITAT

Entenem que **l'infant és creatiu per naturalesa**, d'una manera innata, i que el fet que mantingui aquesta creativitat parteix, precisament, del no fer per part de l'adult o adulta, del no guiar, no orientar, no interferir, no suggerir... senzillament, acompanyar. És així com aconseguirem que els infants no perdin aquesta connexió interna i que el seu procés creatiu es desplegui amb naturalitat i autenticitat, sense ensinistrament ni adoctrinament, de manera que puguin arribar al seu fons més profund i, des d'aquest lloc, deixar-se portar.

Per tant, **l'entorn físic, social i cultural ha de preservar la creativitat de l'infant i no interferir-hi de manera condicionant** per tal que aquest potencial creatiu es pugui desenvolupar lliure de models, d'interferències i de judicis imposats i es centre en la improvisació, la investigació i la creació de cada persona.

En el desenvolupament del procés creatiu, a l'escola vetllarem principalment pel desplegament de processos divergents de manera que les solucions puguin ser infinites; aquests processos portaran als infants a poder expressar, de manera infinita i sense cap judici per part dels adults ni de les adultes, les seves sensacions, emocions, sentiments... Abans dels 7 anys, la creació i l'expressió seran principalment experimentals i passaran per la gran diversitat de llenguatges que són propis de la infància, ja que el procés creatiu implica transitar per diversitat de llenguatges i de formes d'expressió.

Serà a partir dels 7 anys, que podrem apropar als infants tècniques o formes d'expressió que facilitin i sostinguin la seva expressió creativa en totes les seves vessants (musical, corporal, lingüística...) Per tant, des de la nostra mirada el procés creatiu es centra en el procés, i no en el resultat, no existeixen els termes "bé" ni "malament" i es potencia la improvisació, l'expressió, la comunicació amb un mateix o una mateixa i el joc, elaborant una conquesta personal i autònoma en una trobada amb les necessitats més profundes de cada infant.

I és així com, en la nostra quotidianitat, anem acompanyant el moviment i la creativitat de la infància mentre dialoguen amb el seu jo més intern, mentre comuniquen, mentre transiten per tot un seguit d'emocions i sentiments que expressen i canalitzen a través dels seus processos creatius de manera que cada nen i cada nena va estirant el fil de la seva creativitat.

5.4 LA MÚSICA

El nostre projecte educatiu es basa en el despertar de l'aprenentatge a partir de la curiositat, la descoberta, l'experimentació, el moviment lliure i el plaer dels infants en tot allò que fan. En les sessions de música aquest aprenentatge és enfocat també en la consciència de grup i en l'aprenentatge grupal, sense deixar de banda la part autònoma i individual de cada infant. Unificar la individualitat i la grupalitat a través de la música és tot un repte.

La música a la nostra escola s'engrana a través de les bases metodològiques més importants de la història de la pedagogia musical com són les dels pedagogs Jacques Dalcroze, Zoltan Kodály, Edgar Willems o Carl Orff i s'unifica sempre amb la nostra mirada. Així doncs, les sessions combinen moments guiats i moments autònoms, donant força a l'aprenentatge vivencial i plaent, sempre respectant el moment i l'entusiasme del grup. Sabent que el gaudi de l'infant moltes vegades demana repetició d'activitats com cantar cançons o ballar una dansa, les sessions estan enfocades a hàbits i rutines grupals així com a la repetició d'activitats i una gradual i sòlida introducció de nous aprenentatges.

Des de l'etapa d'infantil fins al final de la primària, el fil conductor de l'aprenentatge musical és la cançó i el moviment. El desplegament a partir d'aquests dos punts s'obre a poc a poc a altres continguts tan importants com aquests.

5.5 EL PENSAMENT NATURAL I SOCIAL

Els continguts de coneixement del medi social, natural i cultural es tracten, principalment, des de les franges de treball globalitzat de **procés**, tot i que a l'estona de treball analític també hi ha activitats que formen part del pla de treball dels infants que també tracten continguts concrets d'aquest àmbit amb una **vessant científica**. Els banys de natura al bosc i a la muntanya, els banys de cultura, les sortides específiques, l'ambient exterior de l'escola... també són espais i oportunitats per compartir amb els infants aspectes propis d'aquesta àrea.

Per tant, entenem l'àmbit de medi com una dimensió més per aplicar uns coneixements per a la resolució eficaç de problemes de la vida quotidiana en tot el que fa relació al món actual, a la salut, a l'equilibri personal, a la tecnologia, a la vida quotidiana i a la ciutadania.

Les dimensions s'apropen als infants amb la finalitat de desenvolupar un benestar físic, un equilibri personal i la prevenció de malalties; també cal enfocar l'àrea com una eina per comprendre i reflexionar sobre el rol de la tecnologia en la societat actual, per poder prendre decisions amb criteris basats en coneixements científics, desenvolupant un esperit crític en relació a la tecnologia per afavorir un consum i un ús més segur, eficient i sostenible; altres aspectes com els hàbits socials de convivència, de responsabilitat i cura del medi ambient o la participació democràtica també poden ser tractats des d'aquesta dimensió del currículum.

El nostre Projecte Curricular de Centre presenta aquesta àrea com una oportunitat per plantejar-se preguntes i concretar-les a partir d'observacions, cercar informació i contrastar-

la, interpretar i comunicar la informació, **realitzar hipòtesis per donar resposta a les investigacions**, argumentar treballs d'investigació i trobar estratègies que afavoreixin el treball col·laboratiu i cooperatiu que es desplega en els processos de grup.

Per tant, ens trobem davant d'una àrea que permet treballar amb profunditat que els aprenentatges que s'hi generen siguin transferibles, significatius i permanents, productius i funcionals.

5.5 LA PSICOMOTRICITAT, L'EDUCACIÓ FÍSICA I EL COS

El joc i la motricitat són eines vitals per als infants, els alimenta i és en aquest moment on l'infant té *"presència plena"* (Charlotte Selver), on els infants estan totalment entregats, jugant lliurement i tot allò que passa els fa un massatge intern i els renova. Com deia Piaget, *"els nens no juguen per aprendre, aprenen perquè juguen"*.

Entenem el joc i el moviment com a font de plaer indispensable i com una necessitat vital, ja que és una manera innata d'aprendre i de conèixer el món. Per tant, també és la base de l'aprenentatge, un mitjà d'expressió i de comunicació, i participa en tots els aspectes de creixement i desenvolupament: afectiu i emocional, moral, motriu, cognitiu, sexual i social. En aquest sentit, hem desplegat dues pràctiques diferenciades quant a l'edat dels infants a qui van dirigides: de P3 a 1r de primària inclòs, acompanyem el treball corporal i motriu a través de la pràctica psicomotriu relacional Aucouturier, i des de 1r de primària i fins a 6è, aquest acompanyament es centra en l'Educació física. Tot seguit passem a descriure aquestes dues pràctiques.

LA PSICOMOTRICITAT

Una de les pràctiques de gran importància dins del nostre Projecte Educatiu de Centre és la que se centra en el cos, fomentant la psicomotricitat des de P3 fins a 5 anys, a través dels principis filosòfics, psicològics i pedagògics de la **Pràctica Psicomotriu Aucouturier** entenent el cos com a unitat corporal i com a expressió de vida.

Per a nosaltres, la psicomotricitat és comunicació, una comunicació centrada en el plaer de comunicar com a necessitat vital que s'origina en la qualitat de les interaccions i en el plaer de les transformacions recíproques; és creació, el plaer de crear, una creació que es sosté a partir de la interacció amb el cos; i és l'acció de descentrar, el plaer de pensar, que neix d'un desig de representació de l'acció.

La psicomotricitat ens permet afavorir el desenvolupament de la funció simbòlica, els processos d'assegurar davant les angoixes que poden sentir els infants i afavorir el procés de descentrar de manera que el nen o la nena pot traspasar l'etapa de l'egocentrisme, sortir

d'un sistema de referències centrat en ell mateix o ella mateixa, per passar a diferenciar el que li és propi del que pertany al seu entorn.

La pràctica psicomotriu la centrem en els següents principis: consigna/normes (temporals, de l'espai i dels materials), sistema d'actituds, sistema d'acció i unes funcions concretes de la persona adulta que acompanya les sessions. Dins del temps hi ha un ritual d'entrada, l'estona d'expressió motriu i un moment final de tancament centrat en la representació, per acabar amb el ritual de sortida. En tot aquest procés, la persona adulta que acompanya ha de mantenir una actitud d'escolta, de disponibilitat, ha d'estar present i el seu rol ha de ser asimètric amb una mirada perifèrica. Al mateix temps, ha de crear un ambient acollidor i segur, garantir l'harmonia de l'ambient del grup, garantir la seguretat física i emocional dels infants, garantir que es respecten les normes, reconèixer l'infant i afavorir la repetició i l'evolució del joc. Per tant, l'adult o l'adulta intervindrà quan sorgeixin dificultats o conflictes i ho farà, preferiblement, des del cos, el to de veu i la mirada.

La psicomotricitat ens aporta un joc que té un sentit psicològic molt profund per l'infant a l'etapa 3-6 i que permet que els infants puguin explorar el món des de la pròpia connexió amb el seu desig intern, desplegant la seva energia amb autenticitat. Al mateix temps, és un espai on també s'estableix una dialèctica d'estar en la mirada de l'altre o l'altra i on, a partir del seu cos i de l'expressió motriu, el nen o la nena es relaciona, es transforma i allibera el seu món interior més profund. Els jocs que es despleguen a la sala generen sorpreses, rialles i situacions que ens deixen meravellades i meravellats.

EL TREBALL DEL COS AMB L'EDUCACIÓ FÍSICA

A partir de primer i fins a sisè de primària, els infants participen en les sessions d'educació física, on van entrant progressivament a unes pràctiques més estructurades, on aniran avançant des d'un treball psicomotriu i un joc més lliure i espontani, cap a un joc més elaborat i reglat; tot això a través de l'experimentació, la descoberta i la resolució de situacions motrius cada cop més complexes, sempre amb una base lúdica i expressiva, presentant propostes noves i enriquidores.

Des de Treball del Cos afavorim la construcció d'una autoimatge realista, conscient i positiva envers un mateix o una mateixa a través de l'autoconeixement. Intentem que cada infant prengui consciència de la seva corporalitat i de les seves possibilitats motrius i expressives, tot acceptant les diferències individuals i potenciant l'esperit d'autosuperació en la descoberta de noves possibilitats motrius i de creixement personal.

En aquest aspecte, anirem dotant als infants de manera progressiva de tot un seguit d'estratègies i eines que els permetin participar de la seva pròpia avaluació a través de l'autoavaluació i la coavaluació. Aquesta autosuperació serà a través de la vivència de pràctiques satisfactòries i amb possibilitat d'èxit per a tots i totes, **evitant la superació i comparació entre ells i elles.**

Des de l'àmbit motriu, tenim un paper molt important i privilegiat en relació amb la **inclusió** de tots els infants. En aquest sentit, enfoquem la mirada en un treball constant de flexibilització i diversificació dels agrupaments d'infants, propostes i jocs que són el màxim oberts possibles, amb diferents nivells d'assoliment, activitats multinivell, adaptació de normes de joc que afavoreixen la participació plena i l'èxit en la seva màxima expressió, tant motriu, com emocional i social.

Els jocs i les formes jugades amb tot el seu bagatge motriu i expressiu són la base de les propostes. En aquest sentit, el coneixement del joc i el consens de les normes tenen un paper bàsic per al bon funcionament. És per això que des d'aquest àmbit establim les normes de joc de manera clara i concreta per tal que siguin compartides per tots els participants i totes les participants, així com totes les adaptacions necessàries que afavoreixen la inclusió de tots els nens i de totes les nenes. Aquests jocs mai són eliminators, sempre proposem una situació per tal de reincorporar sempre a tots els jugadors i a totes les jugadores; d'aquesta manera, evitem minar l'autoestima i seguim potenciant i treballant la pràctica motriu a aquells infants que menys destresa o habilitat presenten en aquell joc. En aquest sentit, l'estructura de les sessions està pensada per tal d'afavorir al màxim el temps de pràctica motriu i expressiva: evitar cues i temps d'espera, treball en grups reduïts, jocs paral·lels, reptes multinivell, activitats variades...

Progressivament, els propis infants són els que, a través de la vivència, van concretant aquelles normes i adaptacions que viuen com a necessàries per al bon funcionament del joc; també és important que participin en la decisió i l'organització de les propostes tant individuals com grupals, així com en l'autoavaluació. Així doncs, els nens i les nenes, a mesura que es van fent grans, tenen un paper més protagonista i més centrat en l'aprenentatge entre iguals, l'autonomia i la iniciativa personal, desenvolupant la competència d'aprendre a aprendre.

Al llarg de l'etapa 7-12 hi ha un interès creixent per les relacions entre iguals i la socialització. Per tant, és un bon moment per afavorir la participació dels infants en el treball en equip i cooperatiu i en activitats motrius col·lectives, amb la intenció **d'aconseguir una harmonia i un equilibri entre la competició en cooperació i la competició en cooperació-oposició** (parlem de competició entesa com l'esforç per assolir un objectiu de manera exitosa).

Per una banda, la competició en cooperació fomenta la unió d'esforços per assolir un objectiu de manera comuna i només es pot assolir amb la participació de tots els infants d'un mateix equip; és així com promovem actituds de comunicació i aprofundiment en el coneixement i l'aproximació als altres infants, i afavorim el sentiment de pertinença de grup i les conductes prosocials.

Per altra banda, la competició en cooperació-oposició, habitualment desprestigiada, també té un valor en el nostre àmbit de Treball del Cos. Els infants reben constantment inputs de la societat envers la competició amb rival, els quals mostren uns alts nivells de violència i són un exemple que no contemplem en el desenvolupament dels infants. És per això que donem

un paper important a la cooperació-oposició amb la voluntat de poder fer un acompanyament proper del desenvolupament de l'agressivitat dins d'uns límits acotats en els jocs i formes jugades de cooperació-oposició; parlem d'agressivitat, en sentit positiu, entesa com l'energia vital necessària per a posar-se a prova, superar un repte i afavorir l'autoconeixement en relació amb allò que "sóc capaç de fer". És per això que, progressivament i d'acord amb cada edat, trobem interessant poder acompanyar jocs i formes jugades de cooperació-oposició per a poder donar un valor positiu al treball d'equip, així com a la valoració de la necessitat del rival sense que aquest hagi de ser vist com un "enemic" sinó com un company necessari o una companya necessària per a posar-se a prova en aquell joc.

En aquest sentit, serà una competició molt cuidada, lúdica i no tecnificada, donant valor al procés i mai al resultat. És per això que evitem celebrar la victòria i mai l'expressem de manera que pugui humiliar a altres infants o fer-los sentir malament.

Com dèiem, aquests jocs són una eina molt interessant per l'autoconeixement de les emocions, donat que algunes situacions de joc poden fer viure a alguns infants sentiments de frustració expressats a través de la ira, la decepció, l'enuig, la tristesa...emocions totes vàlides però que, a vegades, si no són ben acompanyades, poden acabar sent expressades i viscudes de manera desbordada per part dels nens i de les nenes.

És veritat que la predisposició i la motivació envers el joc motriu acostuma a ser generalitzada i que, com dèiem anteriorment, per als infants el joc és pura vida; tot i això, l'alta intensitat i la tensió emocional que comporta el joc implica la necessitat d'un acompanyament molt cuidat sense minimitzar les emocions, però acompanyant a l'infant de manera que pugui anar prenent consciència d'allò què sent i com aquest sentir i les seves emocions el porten a actuar i a reaccionar. Per tant, es tracta d'un àmbit on hi ha un gran treball d'autoregulació emocional i de maneres d'expressar-la.

L'àmbit de Treball del Cos també implica una important responsabilitat envers la **coeducació i la sexualitat**. Dins la nostra societat, trobem molts inputs lligats a la pràctica motriu, la identitat de gènere i els estereotips sexistes. És per aquest motiu, amb la mirada posada en la prevenció i la cura en el sentit més profund, que ja des d'edats primerenques posem molta atenció al tipus de propostes que oferim, com les presentem i a la cura i al respecte en l'acompanyament adult en relació amb les expressions de gènere entre l'alumnat.

Finalment volem destacar la participació, des d'aquesta àrea, en activitats complementàries de ciutat col·lectives amb altres escoles, o amb l'ajuntament o la ciutat esportiva, per tal de donar més significat i rellevància als propis aprenentatges i al creixement personal de cada infant.

També relacionem l'àrea amb les eixides a la natura i amb les sortides a l'entorn proper (parcs propers a l'escola). Des de l'àmbit de Treball del Cos afavorim la millora de la salut i la qualitat de vida durant la infància física, psicològica, emocional i socialment; i sempre amb

una mirada de prevenció i cura de la salut pensant en l'adolescència i la vida adulta, afavorint la predisposició a l'activitat física i potenciant les conductes saludables en la seva màxima expressió.

5.6 LA TECNOLOGÍA AL SERVEI DE L'APRENTATGE

Considerem les Noves Tecnologies com un **vehicle que ens ajuda a aprendre**, a relacionar-nos i a establir noves relacions entre les idees i els coneixements. Com a tals, a l'escola posem l'accent en aquest aspecte i l'aprenentatge de les Noves Tecnologies està vinculat, profundament, amb una nova perspectiva d'aprenentatge en la qual l'infant transforma el coneixement fent ús d'aquestes.

No es tracta, per tant, d'aprendre a fer servir les eines de manera descontextualitzada sinó de donar sentit a les eines tecnològiques a través d'apropiar-se dels codis que els són propis i poder transformar els coneixements inicials en uns altres coneixements més nodrits i complexos.

Les Noves Tecnologies, per tant, estan vinculades a la tecnologia de l'aprenentatge, a l'estructuració del coneixement i les seves interrelacions. Les eines no són una finalitat en si mateixes, són un camí per ampliar la nostra consciència i les nostres perspectives d'aprenentatge.

Per tant, és quan l'infant ha adquirit unes habilitats metacognitives bàsiques i la seva maduresa i evolució ha estat desplegada en una sèrie de qüestions prèvies (motricitat, manipulació, representació pròpia, etc.) que introduïm les Noves Tecnologies d'un manera activa coincidint amb la necessitat per part de l'infant d'un aprenentatge més explícit. A mesura que l'infant avança en les diferents etapes educatives, la presència de les Noves Tecnologies es va fent més àmplia i intensa, però, en cap cas, substitueix l'aprenentatge a través de les mans o l'experiència sensorial.

6. MESURES DE RESPOSTA EDUCATIVA

6.1 MESURES PER AL FOMENT DE LA LECTURA

Es tracta d'integrar aquelles pràctiques associades a la millora de la comprensió lectora i programes d'animació a la lectura, intentant crear una dinàmica col·lectiva entre tota la comunitat educativa. Així mateix es durà a terme un conjunt de mesures organitzatives encaminades a potenciar i desenvolupar en l'alumnat, aquelles competències necessàries per a gaudir llegint i adquirir els coneixements culturals i científics de manera eficaç. Aquestes es posaran en marxa a nivell general per tots els mestres del centre i de manera específica per aquells que formen part de la "**comissió de biblioteca**".

Entre elles estan:

- Fomentar el gust per l'escolta de contes des d'infantil, amb la narració diària d'històries.
- Crear un xicotet espai de biblioteca dins dels ambients de referència, promovent la creació d'un espai acollidor, agradable i amb un fons bibliogràfic actualitzat.
- Asegurar que el material bibliogràfic i de lectura a la biblioteca del centre estiga correctament catalogat.
- Promoure la circulació de llibres prestats periòdicament a les aules.
- Potenciar els préstecs als ambients i a partir d'aquests als alumnes, amb criteris adequats, instruccions clares envers al funcionament, carnet i registre.
- En el cas dels ambients amb llibres incomplets gestionar la compra de material d'altres gèneres: còmic, il·lustració...
- Preparació i decoració de la biblioteca de centre, per tal de que la biblioteca siga un lloc acollidor al mateix temps que dinàmic (estores, puffs, elements naturals...).
- Confecció dels horaris de disponibilitat de l'ambient de biblioteca i quadern de registre pel préstec de volums als tutors/es.
- Organitzar la biblio-pati per a ús i gaudi de la lectura en el temps d'esbarjo.
- Afavorir i donar suport a l'activitat de "Apadrinament lector".
- Preparació de la festa "llibres i flors".
- Realitzar formació d'usuaris de la biblioteca per a poder accedir a la informació i fer-li ús de manera autònoma.
- Elaboració de llistat de fons bibliogràfic per a la seua compra arran el Pla de dinamització de biblioteques.
- Proposar activitats de dinamització que es podran desenvolupar arran del Pla de dinamització i altres que puguem organitzar a nivell de centre fomentant activitats contacontes, dramatitzacions d'alumnes i famílies per a la resta de la comunitat educativa.
- Valorar la col·laboració amb famílies per tematitzar la biblioteca trimestral o mensualment per fer vincle amb les mateixes i que açò done dinamisme a la biblioteca i motivació per a l'alumnat.
- Seleccionar col·leccions de llibres relacionats amb algunes temàtiques en les quals s'estigui treballant a l'aula i preparar un espai a la biblioteca o prestar-los quan els sol·liciten.
- Elaborar propostes literàries trimestralment per a compartir amb les famílies a través de la web.
- Afavorir campanyes de recollida de llibres, adaptades a nivell, per a ampliar la dotació de biblioteca escolar.

6.2 MESURES PER AL FOMENT DE LA IGUALTAT I LA CONVIVÈNCIA

El nostre pla de convivència gira en torn a tres grans línies d'actuació: Cura a les persones, cura a sí mateix i cura de l'entorn

- Cura a les persones: en referim de dotar als alumnes de les competències que els ajudaran a desenvolupament personal i social.

- Període de vincle: com a eina fonamental de establir una confiança de veritat des de la cura i el respecte i no l'autoritarisme ni la por. Hem de tindre com a docents ferramentes d'autoconeixement i empatia per les situacions i relacions entre alumnes i famílies.
 - Treballarem de manera proactiva posant en marxa les actuacions establertes en el nostre document "Viure i conviure" creat per la comissió de convivència.
 - En el cas que es considere necessari per les característiques del grup, realització de sociograma per determinar quines són el tipus de relacions que se estableixen per grup-classe. Si haguera qualcun aticisme de rebuig en el grup-aula l'orientadora, junt a la tutora, transmetran els resultats a la comissió de convivència per extraure conclusions i elaborar programa d'intervenció.
 - Estarem atents a aquells alumnes/as que de forma reiterant presenten conductes desadaptatives o d'aïllament. Es farà un seguiment dels casos, incorporant les incidències al PREVI si així fóra necessari, un registre d'incidències i s'elaborarà un pla d'intervenció conjuntament amb la comissió de convivència tenint en compte la legislació actual. En aquestos casos es treballarà en coordinació amb la família i amb les diferents organismes que ens donen suport (inspecció, UEO...)
- Cura a sí mateix: referit que tota persona es té que cuidar i prestar atenció. És la pràctica que contribueix a mantindre la vida, salut i benestar.
 - Treball de la educació emocional a l'escola; literatura, jocs, estratègies didàctiques, rollplayer... (document "Viure i conviure").
 - Importància del vincle; hem de crear una relació estreta per a que l'infant se senta amat i reconegut.
 - Meta-coneixement; capacitat de percebre el procés d'ensenyament i aprenentatge per sí mateixa com part del propi coneixement personal.
 - Ambients ordenats i cuidats com si estiguéssim a casa.
 - Activitats físiques, ambient exterior i un menjador saludable que repercuteix en un benestar integral.
 - Cura de l'entorn: així impliquem a tots els membres de la comunitat per aconseguir un entorn físic agradable.
 - Decoració d'espais comuns.
 - Ús de material socialitzat, entenguem el material com a bé comú sense distinció de sexe ni nivell econòmic.
 - El bon ús i la cura és important per mantindre espais que conviden a l'aprenentatge, considerem que el maltractament i trencament o pèrdua de materials si no s'ha fet un bon ús és important la reposició i implicació per part de les famílies. Així que quan ens trobem amb eixa situació hem de posar-nos en contacte amb la comissió de

convivència i des d'eixe estament determinarem les mesures per enmendar l'acte atenent a la legislació actual.

- Brigades de manteniment del entorn. S'establirà des de la comissió d'exterior un torn de tutories en primària (mitjans i grans) per mantenir un ambient exterior net i els xicotets incidirem en l'arreglada de joguines una vegada finalitzat el temps de pati..

MESURES PROACTIVES DE CONVIVÈNCIA

Assemblees: Es tracta de converses en gran grup en el que una persona facilitadora (normalment el docent) llança una pregunta o tema de qual es parlarà a continuació. Hi ha un objecte-distintiu per parlar i la resta escolta amb respecte. Tots han de participar en la mesura que els arriba el objecte-distintiu. Aquesta pràctica:

- Ajuda a cohesionar el grup. A que els alumnes/as es coneixen millor i a reflexionar tots junts.
- Facilita la participació de tots, no sols dels que participen normalment.
- Afavoreix la implicació de l'alumnat, ja que les seves idees són escoltades
- També poden fer-se servir per destensar l'ambient de grup-classe i riure junts.
- L'objectiu no és guanyar un debat, si no compartir i enriquir-nos de les aportacions.
- Normalment, l'objecte va en sentit de les agulles del rellotge.
- En les assemblees es dóna prioritat a les respostes breus, per crear un ritme pausat i dinàmic.

Tipus d'assemblees:

→ Assemblea d'inici (breu una o dos preguntes per començar el dia o una activitat de grup) Exemples:Compartir i conèixer-nos millor (el cap de setmana, m'agrada jugar..., el meu menjar preferit)

→ Assemblea emocions,valors,etc...Les preguntes estan estructurades al voltant d'un sentiment o valor. Sols ser llarga preparada.

→ Assemblea curricular; idees prèvies,presentació d'un material proposat

→ Assemblea per prevenir situacions conflictives; exemple: Suposem que l'última eixida al teatre va ser molt sorollosa i ara hem de fer una altra eixida...hem de fer una assemblea per veure com pot anar millor. Exemples de preguntes: una cosa no va funcionar be en l'eixida anterior, quelcom podem fer millor de cara la nova eixida, una cosa que personalment propose per a que l'eixida isca millor. Per suposat a la tornada hem de valorar l'eixida amb un altra assemblea.

→ Assemblea per valorar còm va el grup (relacions, neteja i ordre, consecució d'objectius...)

De la mà de les assemblees, els **cercles restauratius** ens serveixen per restaurar relacions que les parts implicades tinguin l'oportunitat de manifestar que necessiten i pugen sentir-se millor. Són molt útils i reconfortants vore com dos infants resolen un conflicte ells a soles.

Les reunions restauratives són cercles de caire més formal que impliquen ofensors i víctimes. Es tracten en moment en el que ja s'ha produït un conflicte i és te que resoldre de forma més específica i no en gran grup. Les preguntes realitzades pel facilitador són específiques per facilitar la presa de consciència dels sentiments, fomentar la introspecció i l'auto responsabilitat. En aquests casos, tenen la paraula en primer lloc els ofensors, després les víctimes i finalment les altres persones afectades.

Preguntes específiques per als ofensors:

1. *Què ha passat?*
2. *Què pensaves en aquell moment?*
3. *Què has pensat des de llavors ençà?*
4. *A qui ha afectat el que has fet? Com?*
5. *Què pots fer per millorar la situació?*

Preguntes específiques per a les persones afectades:

1. *Què ha passat?*
2. *Com et sents pel que ha passat?*
3. *Què has pensat des de llavors ençà?*
4. *Què ha estat el més difícil per a tu?*
5. *Què necessites per millorar la situació?*

Les preguntes no pretenen establir judicis previs ni provocar reaccions d'autodefensa sinó facilitar l'expressió dels sentiments i la restauració del diàleg. Per aquesta raó no es demana mai "Per què ho has fet?". Aquesta pregunta no ajuda ni és rellevant per al procés . Els ofensors generalment no saben realment perquè han actuat de forma incorrecta. Molt possiblement ho varen fer impulsivament, sense pensar... Demanar "per què" sovint provoca que l'ofensor es posi a la defensiva i cerqui justificacions o racionalitzacions que ajudaran molt poc a la resolució del conflicte.

Es considera més efectiu fomentar la reflexió sobre l'impacte dels propis actes sobre els altres i sobre com reparar els danys causats. Així es promou un profund sentiment de vergonya constructiva que fomentarà el compliment dels acords presos i evitarà en gran mesura la reincidència. En acabar el procés, tots els participants comparteixen un esmorzar, proposta, joc... en un ambient més distès per facilitar la restauració dels vincles. Finalment reafirmen la seva voluntat de canvi signant els acords presos.

MESURES DE DOL A L'ESCOLA

Per tot el que representa el Ceip Les Arrels, quan mor algú de la nostra comunitat hem de tindre en compte uns aspectes primordials davant de la situació que hem d'abordar.

1. Coordinar l'equip de treball i mecanismes de transmissió de la informació.
2. Necessitats individuals.
3. Coherència i sinceritat de les emocions i expressions.
4. Rebuda.
5. Desig de ser un o una més.
6. Seguiment.
7. Recursos i pautes d'acompanyament enfocades al docent i la docent.

Coordinar l'equip de treball i mecanismes de transmissió de la informació.

Davant d'aquesta situació de mort, es fa necessari la coordinació de diferents persones que siga el motor impulsor d'una actuació coherent i respectuosa tant al grup-classe i a les famílies del mateix, com a la resta de comunitat.

En la nostra escola ens organitzem per comissions i caldria incloure aquestes actuacions en la **comissió de convivència** conformada per l'orientadora, un tutor/a de cada comunitat, la coordinadora que és la mestra de PT i un membre de l'equip directiu. D'aquesta comissió s'estableix que la persona encarregada de posar-se en contacte amb la família siga la coordinadora de convivència i les seves tasques seran:

- La comunicació del esdeveniment a l'infant (si el succés tràgic té lloc a l'escola) en un espai com la biblioteca que siga íntim i tranquil.
- Fer una visita al tanatori el tutor o tutora i/o membre de l'equip directiu.
- Informar a les famílies del grup-classe a través d'un comunicat sincer i curt a propòsit del esdeveniment ocorregut ([ANNEX 6](#))
- Enviar a les famílies document d'acompanyament en el dol ([ANNEX 7](#))
- Seguiment amb una comunicació fluida de l'escola-família en els mesos posteriors, per part de la tutora en coordinació de la comissió de convivència.
- Tindre a disposició el llibre "Explicame lo que ha pasado" de la Fundació Losantos del Campo

Necessitats individuals.

Dintre d'aquest context entenem que una de les necessitats primordials de l'infant és ser conscient del fet de la mort d'un ser volgut i, per tant, un dret. Des d'aquesta mirada podem permetre parar-nos, observar, sentir i escoltar a la persona que pateix o té por, apropar-nos a la realitat de les seves necessitats i evitar així la improvisació.

- Si es tracta d'una mort repentina, la notícia hauria d'arribar a la coordinadora per informar a la tutora o tutor i que, en la mesura de les possibilitats, poguera recabar més informació dels succés. A més, en aquest cas, que suposa un shock per a tota la comunitat educativa, cal demanar ajuda a un especialista extern.
- Si es tracta d'una enfermetat que acaba en defunció, la tutora o el tutor és l'encarregat/ada de recabar informació i conèixer les necessitats de l'infant i de la família per tant de aportar un acompanyament proper i de confiança.

La informació que hem de conèixer per poder aportar seguretat i tranquil·litat a l'infant i al grup seria:

- Que sap exactament l'infant de la situació?
- Com ha ocorregut?
- Què desig té la família respecte a que es conega o no del succés?
- Que és el que el menor o la menor vol contar als seus companys i companyes i en què temps necessita fer-lo.

Tot i això, cada circumstància és única i hem de reinventar-nos davant cada persona que precise de la nostra ajuda, fent-ho d'una manera natural conforme a les necessitats individuals.

Coherència i sinceritat de les emocions i expressions.

El que ha ocorregut remou d'una manera o altra a les persones relacionades amb el fet. Si la família està molt sensible buscarem una alternativa que ens aporte la seguretat que necessitem per recabar tota la informació, com per exemple: una tia, una amic o amiga, una mamá del centre que tinga confiança... Els docents que acompanyem hem de mostrar-nos coherents i sincers, amb la paraula, amb els silencis i els gestos. D'altra manera es sentirà una comunicació forçada.

Hem de ser conscient que aquestes situacions desperten molta curiositat als infants. Per això hem d'estar preparats per respondre a les preguntes que puguin sorgir. Alguns exemples de possibles preguntes i respostes que s'ens podem plantejar i que podem oferir, son:

I ara que ha mort, on està?	"Jo no ho sé,...a mi m'agrada pensar que està en....però el més important és on sents tú que està ell/ella i que et fa estar tranquil/tranquila".
Em puc morir jo?	Sí, és un procés natural de la existencia però espere que vinga el més tard possible quan sigues molt, molt, molt, mooolt, vellet o velleta.

Quan em puc morir jo? I tú?	Jo espere que tardes molt, molt, molt, molt i jo també espere tardar molt.
La mort fa mal?	Quan algú mort, tot el que hi ha dins es para. El cor es para, la respiració es para, es deixa de menjar, no sent ganes de fer pipí ni caca, ni fred ni calor i el pensament i el sentiment es deté. Ni es sent dolor ni tristor, tampoc alegria ni soledat. No fa mal estar mort.

Rebuda

Després de la mort d'un pare, mare o d'un membre de la família amb gran implicació, hem de preparar una rebuda per a l'infant. Hem de rebre-ho amb temps per poder preguntar i saber com està, saber si vol comunicar eixa notícia o com enfocar-ho. Un dia de marge ens facilitarà també la preparació i exposició de l'ocorregut a la resta d'infants .

És imprescindible marcar un protocol de rebuda.

1. Informació i comunicació amb la família o persona pont.
2. Deixar un dia de marge del succeís i la tornada a l'escola .
3. En eixe impàs de temps poder parlar amb l'infant afectat per veure:
 - En la disposició que està i la informació que té.
 - Com vol comunicar el que ha ocorregut o si prefereix que ho comuniqui l'adult.
 - Quines son les seves necessitats individuals.
 - I acordar com serà l'entrada a l'aula per afavorir el seu benestar.
4. Si no fora possible per la situació familiar hem de buscar una estona a primera hora de l'horari lectiu on l'alumne/a puga conversar de manera íntima amb el seu tutor/a o persona de vinculada al centre (pot ser alguna antiga tutora).
5. Actuació de coordinadors de dol i comissió de convivència per tractar l'assumpte amb la major coherència amb l'infant.
6. Posada en marxa aquest protocol d'informació, recursos i seguiment.

Desig de ser un o una més.

Hem de ser conscients que, després de casa, l'escola és el lloc on més hores passa un infant, pel que es desenvolupen vincles emocionals molt grans amb l'adult. Quan aquesta relació és sana i es basa en la confiança, tenen el dret de ser tractats com sempre (tenint en compte la manifestació de la necessitat puntual concreta).

Poden donar sensacions com la vergonya de ser diferent per no tindre mare o pare i pot ser motiu de sentir-se més sensible o menys que els demés.

Per altra banda, poden trobar a l'escola l'espai on es senten més refugiats i on poden trobar la naturalitat que, de vegades, no és a casa pel dol del familiars.

És per això que cal dotar d'estratègies per sentir-se un més en l'escola:

- Ajuda al grup-classe realitzar converses prèvies al dol....Per exemple, que entenguin que durant un temps és possible que la persona que sofria el dol es pot trobar diferent durant un temps. La comprensió d'aquesta situació pot ajudar al xiquet/a que passa el dol a sentir-se millor perquè es sent comprès i respectat.
- Inclusivitat, sense sentir-se vigilat/a, recordant tindre paciència i flexibilitat en l'horari, propostes, treball en equip, desdobles...
- Possibilitat d'estar amb les persones de referència en moments que ho necessite independentment de les hores lectives, recursos o espais dels docents.
- Possibilitar un espai segur on poder estar amb un adult amb el que es senta vinculat per poder plorar, xillar o manifestar alguna emoció que necessite. Possibles sales: Psicomotricitat relacional, biblioteca, un espai de pati discret on connecte amb la natura o amb el seu dolor.

Seguiment.

Els moments més difícils i menys evidents solen produir-se passats uns mesos de la mort. És possible que l'infant no demane ajuda o parega que tot ja ha passat i que es comporte amb prou normalitat, però no sempre serà així i, a més a més, es pot trobar amb moltes ocasions, dates i moments especials que li recordaran l'absència del familiar mort (nadal, vacances, el seu aniversari...).

- Hem de crear un espai de record en l'ambient o en el lloc que s'estime. Podem posar fotos, objectes o coses representatives creant com un altar que pugui estar a prop de l'infant en qualsevol situació.
- Anticipar les dates assenyalades. Quan s'apropen determinats dies, situacions o dates especials que poden remoure a l'infant, hem d'anticipar que s'aproximen i fer-li saber que encara que serà dur, estem amb ell/ella pel que necessite.
- Convidem a recordar l'agraïment a la persona i el que ens ha deixat.
- La comissió de suport al dol junt al tutor o persona de referència determinarà les pautes de normalització passat un mes. La necessitat de continuar el protocol i de dur-lo a una normalitat dependrà de les característiques de l'infant, les seues circumstàncies familiar, escolars...Per tant, quedarà a criteri de les persones implicades.

Pautes d'acompanyament enfocades al docent i la docent

- Proporcionar seguretat emocional: Hem d'estar preparats emocionalment perquè l'infant i la seua família troben el seu clima de seguretat. Segons com estem nosaltres, serà la nostra actuació. Si per alguna circumstància personal no és possible acompanyar-lo, haurem de demanar ajuda i posar-nos en contacte amb algun membre de la comissió de convivència.
- Manifestació normalitzada dels sentiments: El docent es converteix en guia per atravesar el dolor amb naturalitat, sinceritat i honestedat... La mostra dels sentiments i emocions que es desperten en aquestes situacions com la pena o la tristesa, no es síntoma de debilitat, sino de tot el contrari. A més, ajuda als infants a validar les seues emocions i donar-li cabuda.
- Acompanyar en silenci: A vegades parlem molt, amb explicacions llargues, complexes, enrevesades..ajuden poc i no disminueixen el dolor. El silenci pot ser terapèutic quan és acompanyat de proximitat gestual i corporal.
- Evitem les frases fetes: Frases com "no plores", "no et preocupes". "des del cel t'ajudarà.." Aquestes ferramentes les usem perquè ens consta plenar silencis i ens incomoda el dolor d'altra persona. Moltes vegades son millor els gestos i els silencis que les paraules.
- Descartar la culpa: Cap persona pot causar la mort d'un altre per els pensaments o desitjos.
- Promoure la confiança: Alimentant la seguretat del procés en la recuperació dels infants per sobreposar-se.

MESURES PER A GARANTIR EL DRET A LA IDENTITAT DE GÈNERE, L'EXPRESSIÓ DE GÈNERE I LA INTERSEXUALITAT

Mesures organitzatives

Documentació i identificació

- S'adequarà la documentació administrativa del centre docent (llistes de classe, informes d'avaluació, butlletins de notes, sobres de matrícula, identificació del material...) en consideració al nom i el gènere amb què se sent identificat l'alumne o alumna, a petició de la família, quan ho comuniqui per escrit. No obstant això, la documentació oficial de l'alumne o alumna no podrà modificar-se fins que no es realitze el canvi de nom en el Registre Civil i es trasllade al centre la documentació pertinent. En qualsevol cas, es prioritzarà el benestar de l'alumnat.
- Caldrà dirigir-se a l'alumne o alumna pel nom i l'adscripció de gènere que haja escollit i comunicat al centre.
- Es garantirà la llibertat de vestimenta amb què l'alumne o alumna se senta identificat, d'acord amb el gènere expressat.

Ús de les instal·lacions del centre segons la identitat de gènere expressada

- Els lavabos a aquest centre son mixtos.

- La coordinadora de d'igualtat i convivència supervisarà totes aquestes actuacions, en col·laboració amb l'equip directiu, l'equip orientador i la tutora, especialment, durant el procés de transició de gènere que efectue una persona durant la seua estada al centre educatiu.

Mesures educatives

- Es dissenyaran els projectes educatius des del principi general del respecte a la llibertat i als drets humans, entre els quals, el dret a expressar i desenvolupar la identitat sentida.
- Els reglaments, plans i programes de centre es configuraran des dels principis de la inclusió educativa.
- S'evitarà la realització d'activitats diferenciades per gèneres. Si es produeix en algun cas aquesta diferenciació, el professorat tindrà en consideració el gènere amb què l'alumne o alumna se sent identificat.
- Es garantirà la coordinació dels membres del claustre i de l'equip docent per a dur endavant les actuacions escaients, després d'haver detectat un possible cas d'identitat de gènere divergent.
- Es tindrà una cura especial en la configuració del grup-classe de referència de l'alumnat en procés de transició de gènere, de manera que afavorisca la inclusió de l'alumne o l'alumna, tot respectant-ne la integritat de la seua xarxa social.
- Les persones adultes faran ús d'un llenguatge inclusiu, igualitari i respectuós amb la diversitat. No es permetran usos lingüístics discriminatoris ni actituds arrelades que puguin ser denigrants cap a les persones trans, ni considerarles falsament innòcues.
- Les explicacions sobre el desenvolupament sexual de l'ésser inclouran totes les possibilitats anatòmiques existents i no es permetran explicacions que puguin ser discriminatòries i estigmatitzants cap a les persones amb intersexualitats.
- S'evitarà articular discursos basats en estereotips o que pressuposen l'assignació d'un gènere o una orientació sexual determinats pel sexe biològic.
- Es practicarà la tolerància zero davant qualsevol conducta que atempte contra les particularitats anatòmiques i reproductives i la integritat de la persona objecte de possible assetjament.
- Es promouran models de masculinitat igualitaris contraposats als models masclistes i de dominació imperants en la societat.

Mesures extraordinàries en cas de detecció d'indicadors de transfòbia

Situació de discriminació, assetjament o violència: Es tracta de prevenir possibles situacions de disconformitat, malestar i rebuig que li produeix a l'alumne o alumna la situació de divergència entre la identitat psicològica i el sexe anatòmic, així com de possibles situacions de discriminació o transfòbia. Situació de discriminació, assetjament o violència Detectada una situació d'assetjament, o d'agressions, se seguiran els protocols destinats a l'efecte que figuren com a annex I i annex II de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol:

- Detecció i comunicació de la situació a la Inspecció Educativa i a la UAI de la direcció territorial corresponent.
- Comunicació i registre de la incidència.
- Mesures d'urgència.
- Comunicació a les famílies de tots els implicats*.
- Mesures de tractament individualitzat
- Seguiment del cas per les unitats d'Atenció i Intervenció i la Inspecció d'Educació

* Ateses les especificitats d'aquest tipus d'alumnat, i de l'assetjament per homofòbia o transfòbia, no previstes en l'Ordre 62/2014, prèviament a la comunicació del cas a la família, caldrà estudiar, mitjançant entrevistes a l'estudiant i a la seua família, si en l'àmbit familiar hi ha indicadors de transfòbia o de no-acceptació de la situació, per tal d'evitar generar un conflicte afegit a la persona víctima d'assetjament.

Situació de desprotecció: Si la família no reconeix la identitat expressada pel fill o la filla, i s'observa sofriment emocional o psicològic persistent, el centre educatiu actuarà amb la màxima cautela, discreció i confidencialitat, però diligentment i amb determinació. El director o la directora sol·licitarà a la inspecció educativa la intervenció de la UAI de la direcció territorial d'educació corresponent. Sota la supervisió dels responsables de la UAI, es mantindran tantes reunions amb la família com siguen necessàries fins arribar a un acord entre les parts, des de la via del diàleg, que repercutisca en l'adopció per consens de les mesures que l'alumne o alumna requereix, i que n'assegure el benestar i la integritat física i psicològica. En casos extrems de no col·laboració, i esgotada la via del diàleg, el centre procedirà a l'aplicació del protocol que figura a l'annex III, de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, i a la notificació a la conselleria competent en benestar social i protecció de la infància, a través del full de notificació, segons s'estableix en l'Ordre 1/2010, de 3 maig.

Seguiment

La persona coordinadora d'igualtat i convivència se n'encarregarà de supervisar l'aplicació d'aquest protocol, i vetlarà perquè:

- L'equip orientador preste assessorament psicopedagògic a l'alumnat amb un desenvolupament sexual diferent, amb disconformitat de gènere o en procés de transició per a fer el seguiment del desenvolupament de la seua vida escolar.
- El tutor o la tutora observe i porte un control periòdic del cas, tant de l'estat de l'alumne o alumna com del grup on s'integra, i es coordine amb l'equip docent del grup classe de referència.
- El tutor/tutora, el cap d'estudis, l'equip orientador i el coordinador d'igualtat i convivència es reunisquen de forma periòdica, setmanalment o de forma quinzenal, segons es determine en cada cas.
- Es preste una atenció individualitzada a l'alumne o alumna per part de l'equip orientador, tutors, dels membres de l'equip directiu, de la persona coordinadora d'igualtat i convivència i de la resta de l'equip docent. Es pot valorar la conveniència

de nomenar un tutor o tutora personal, triat pel propi alumne/a, que siga una persona de referència per a l'alumne/a o amb qui tinga un major grau de confiança i empatia.

- L'observació, la supervisió i l'acompanyament d'aquests casos s'ha de realitzar de forma que l'alumne o alumna no perceba un tractament diferenciat que l'estigmatitze i evitar així una doble discriminació.
- Una vegada finalitzada l'aplicació del protocol, les accions de formació i sensibilització que hagen tingut un impacte positiu seran incorporades als reglaments i plans que regulen el funcionament i la convivència en el centre.

Accions de sensibilització

El centre adoptarà i inclourà a la PGA accions de sensibilització i informació dirigides al conjunt de la comunitat educativa per assegurar el respecte a la diversitat d'anatomies sexuals i reproductives i el respecte a la identitat de gènere.

Accions de formació

El coordinador/a de formació, en col·laboració amb la coordinadora d'igualtat i convivència, organitzarà activitats formatives que aborden qüestions relatives al desenvolupament sexual diferent, la identitat de gènere, la diversitat LGTBI i l'educació afectivosexual, perquè s'incloguen en els plans d'estudi i programacions, a fi que el centre educatiu esdevinga un espai que garantisca la igualtat i la diversitat, confortable i lliure de discriminació o violència.

En els cursos de formació o tallers impartits per professionals externs, els continguts hauran d'estar avalats per experts i per la literatura científica sobre la matèria (ciències psicosocials i biomèdiques), i s'evitarà, en qualsevol cas, pseudoformació basada en mites, supersticions o estereotips.

Es podran organitzar ponències, xarrades o la impartició de tallers a càrrec d'experts o especialistes en la matèria:

- En col·laboració amb les AMPA, per a pares, mares i familiars, en horari extraescolar i dirigits a tota la comunitat educativa.
- Dins el Programa de formació anual en centres, per al professorat.

En l'àmbit del Pla d'acció tutorial i del Pla d'atenció a la diversitat:

- S'incorporarà un programa d'educació afectiva i sexual, progressiu i adaptat al currículum vigent de les diferents etapes educatives reglades.
- El respecte a la identitat de gènere es tindrà present en qualsevol activitat acadèmica del centre i també en les activitats complementàries i extraescolars.

Per al desenvolupament de les actuacions de sensibilització, formació i acompanyament de l'alumnat trans i intersexual, el centre educatiu comptarà amb el suport ni l'assessorament del CEFIRE, els departaments d'orientació i amb els col·lectius LGTBI més representatius i registrats legalment.

6.3 MESURES PER L'ACOLLIDA

El procés d'acollida s'inicia amb la preparació d'actuacions d'acollida abans de la seua incorporació al centre educatiu, té una duració variable d'acord amb la situació particular en què es trobe l'alumne o l'alumna i finalitza quan ha desenvolupat les competències i les habilitats bàsiques (lingüístiques i psicosocials) que li han de permetre estar en disposició d'assolir l'objectiu de participar plenament en la vida del centre.

A. ABANS DE LA INCORPORACIÓ AL CENTRE DE L'ALUMNAT NOUvingut

L'aplicació del protocol s'iniciarà en el moment en què el centre educatiu estiga informat de la incorporació d'un nou alumne o alumna o quan s'hi produïska directament la seua matriculació.

1. Matriculació

Responsable: l'equip directiu

Per a la matriculació, es realitzaran les accions següents:

- Preparar la comunicació amb la família. Facilitar, si és possible, un mediador o mediadora intercultural o intèrpret, si és necessari.
- Realitzar una primera entrevista amb l'alumne o l'alumna i amb la família per a obtenir les primeres dades personals, familiars, acadèmiques i sanitàries de l'alumne o l'alumna i informació sobre la situació familiar en aqueix moment. És molt important recopilar informació sobre si ha estat escolaritzat prèviament o no, si coneix les llengües vehiculars, si ha repetit curs, si presenta NEAE o qualsevol informació que ens ajude a organitzar la resposta educativa que atendre a les seues necessitats.
- Facilitar a l'alumne o l'alumna i a la seua família o representants legals, informació general sobre el centre (funcionament, serveis i activitats complementaris, horaris i calendari, materials curriculars, ajudes i beques i altres.
- La família i el centre concertaran la visita que tindrà lloc en la fase de benvinguda.

2. Preparació

Responsable: l'equip directiu, la comissió de coordinació pedagògica i tutor.

En la fase de preparació, es realitzaran les tasques següents:

- Planificar i coordinar la benvinguda de l'alumne o l'alumna i organitzar la seua acollida.
- Planificar la incorporació al grup.
- Organitzar els recursos necessaris per a l'acollida de l'alumnat i les seues famílies.
- Planificar, organitzar i desplegar actuacions per a la sensibilització de la comunitat educativa, que generen empatia cap a les persones desplaçades i eviten actituds xenòfobes, discriminatòries, racistes o de rebuig.
- Establir un mecanisme per al traspàs d'informació entre l'equip docent i l'alumnat que col·labore en l'acollida del company nouvingut o la companya nouvinguda. S'assignarà un alumne o alumna que farà de guia-tutor per a la acollida del/la *nouvingut*.

B. INCORPORACIÓ DE L'ALUMNAT NOUvingut

3. Benvinguda

Responsable: un membre de l'equip directiu..

En aquesta fase del procés, les tasques que es desenvoluparan són les següents:

- Efectuar la reunió d'acollida amb l'alumne o l'alumna i amb la família amb l'objectiu d'afavorir un clima de cordialitat, confiança i seguretat.
- Realitzar amb l'alumne o l'alumna i la seua família una visita acompanyada pel centre.
- Presentar les persones que formaran part del dia a dia de l'alumne: tutor, companys...

4. Incorporació a l'aula

Responsable: el tutor o la tutora

S'efectuaran les accions següents:

- Organitzar la classe:
- Activitats prèvies per a la incorporació al grup classe (obtenir informació, coordinació con el resto del profesorado y orientación si es necesario, ubicación del alumno)
- Si és el cas, informar els companys i les companyes que s'hauran elegit per a portar endavant qualsevol acció de tutoria entre iguals o una altra mesura d'acompanyament i preparar les actuacions amb aquest alumnat.
- Recollir propostes i suggeriments que ajuden a la inclusió i al benestar del nou alumne o de la nova alumna i posar-les en comú.
- Presentar el nou alumne o alumna a la resta del grup. Portar a terme dinàmiques de presentació, coneixement mutu y cohesió grupal.
- Descobrir intel·ligències, habilitats i interessos.

C. POSTERIOR A LA INCORPORACIÓ DE L'ALUMNAT NOUvingut

5. Avaluació inicial

Responsable: l'equip docent assessorat pels equips d'orientació

Es portaran a terme les accions següents:

- Dissenyar i aplicar instruments d'avaluació que permeten una aproximació a la història acadèmica de l'alumne o l'alumna, al seu nivell curricular i a la seua competència lingüística.
- Si no presenta NEAE, procedeix d'un altre sistema educatiu i/o desconeix castellà i/o valencià es passarà un NAC de Castellà, Valencià i Matemàtiques. A més, l'avaluació s'adaptarà a les circumstàncies específiques de cada infant i es completarà amb registre d'observació directa.

- Analitzar la informació disponible: documentació acadèmica prèvia: expediente, adaptaciones previas, informes sociopsicopedagógicos, PAP, plan de refuerzo...
- Entrevistes amb l'alumne o l'alumna i amb la família.
- Amb tota la informació s'elaborarà un document/informe sobre les seues competències clau i lingüístiques.

6. Determinació de necessitats

Responsable: l'equip docent assessorat pels equips d'orientació

Pel que fa a l'organització de la resposta a la inclusió:

- Identificar les barreres a l'accés, a la participació i a l'aprenentatge, si n'hi ha, en funció dels resultats de l'entrevista de l'acollida, de les entrevistes amb la família, de l'avaluació inicial i de l'observació directa a l'aula i al centre.
- Establir el nivell de resposta educativa per a la inclusió, entre altres: mesures de suport social, econòmic, personal i acadèmic.
- Mesures per a accedir a la informació o a la comunicació oral o escrita en la llengua o les llengües d'aprenentatge.
- Elaborar, si és el cas, una adaptació temporal d'accés.

7. Planificació de suport lingüístic

Responsable: la comissió de coordinació pedagògica

Per a la planificació del suport lingüístic, s'efectuaran les accions següents:

- Facilitar la incorporació de l'alumnat al sistema educatiu valencià proporcionant-li els instruments lingüístics bàsics per a poder seguir les classes (valencià, castellà, anglès...).
- Desenvolupar actituds positives cap al valencià i el seu procés de normalització lingüística.
- Oferir ajuda personalitzada perquè puga comprendre i abordar continguts que es treballen amb tot el grup i que li permetran una major participació en les activitats de l'aula a través de les sessions de compensatòria.
- Facilitar ajudes durant les activitats d'aula per tal de centrar l'atenció, aclarir conceptes, guiar la tasca i, especialment, afavorir l'expressió oral.
- Revisar, reflexionar o reforçar activitats de classe.

9. Planificació del seguiment

Responsable: l'equip docent, en coordinació amb la comissió de coordinació pedagògica.

- Realitzarà el seguiment de l'alumne nouvingut o alumna nouvinguda, que inclourà la temporització que considere necessària amb l'objectiu d'avaluar l'assoliment de les diferents competències.

D. SEGUIMENT DE L'ALUMNAT NOUINGUT

10. Finalització del procés d'acollida individual de l'alumne/a

Responsable: l'equip docent i la comissió de coordinació pedagògica.

Es farà un seguiment trimestral per veure si la resposta és adequada a les necessitats del nouvingut o nouvinguda. Es donarà per finalitzat el procés d'acollida quan tots dos (equip docent i CCP) informen favorablement que l'alumne o l'alumna ha desenvolupat les competències i les habilitats bàsiques (lingüístiques i psicosocials) que li han de permetre estar en disposició d'assolir l'objectiu de participar plenament en la vida del centre.

E. AVALUACIÓ DEL PROCÉS

11. Avaluació del procés d'acollida

Responsable: la comissió de coordinació pedagògica.

- Valorarà el procés d'acollida en les seues diferents fases i realitzarà, si escau, propostes de millora que s'hauran d'incorporar al Pla d'actuació per a la millora (PAM).
- Farem ús de L'ANNEX 8 del protocol dels nouvinguts (Quadre d'indicadors per al seguiment del procés d'acollida de l'alumnat nouvingut)

6.4 MESURES PER A LA RESPOSTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ DE L'ALUMNAT

Nivell I

MESURES D'ACCÉS

- Organització d'espais del centre i la seua accessibilitat.
- Pla d'acolliment a l'alumnat amb desconeixement de l'idioma.
- Prevenció de l'absentisme.

MESURES PER A LA PARTICIPACIÓ

- Principis del PAC
- Normes de convivència.
- Pla de convivència i igualtat i el RRI.
- PAT(Actuacions de prevenció, intervenció i mediació).
- Activitats de sensibilització dirigides a tota la comunitat educativa per a donar una resposta inclusiva a la diversitat (pautes d'acompanyament a les famílies).

- Xarrades a l'Equip docent, per part de l'EOE, sobre les barreres i fortaleeses i mesures de resposta a la inclusió dels alumnes i alumnes amb NEE i NEAE que es troben escolaritzats en el centre.

MESURES D'APRENTATGE:

- Metodologia viva i activa.

Nivell II

MESURES D'ACCÉS

- Adaptacions d'accés
- Supervisió de l'accessibilitat física, sensorial i cognitiva d'il·luminació, sonoritat, señalización, organización d'espais, materials comuns, curriculars i plans d'autoprotecció.
- Control d'assistència i prevenció d'absentisme.
- Coordinació tutor/equipe docent i equips d'Orientació Educativa.

MESURES PER A LA PARTICIPACIÓ:

- Assemblees.
- Normes de convivència i d'aula del grup: "Cuide del meu, cuide als meus companys i companyes i cuide del meu entorn".
- Entrada amable/flexible.
- Tècniques restauratives.
- Tutoria individualitzada.

MESURES PER A L'APRENTATGE

- Adecuación personalitzada de programacions didàctiques (ritmes, estils i capacitats d'aprenentatge).
- Aplicación d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió (Programació multinivell, DUA, Tics, treball cooperatiu, lliure circulació...)
- Unitats didàctiques amb continguts i criteris d'evaluació transversals.
- Ajust dels procediments i instruments d'evaluació a les característiques del grup-classe.
- Actuacions d'acolliment.
- Estratègies organitzatives (desdoblegues, grups heterogèneos, terços...)
- Art teràpia

Nivell III

MESURES PER A L'APRENTATGE

- Adequació personalitzada de les programacions didàctiques amb adequacions metodològiques i per a l'evaluació dels aprenentatges.

- Estratègies i tècniques metodològiques que no requereixen personal especialitzat (suport ordinari dins de l'aula).
- Actuacions i programes intensius d'ensenyanças de llengües per a la Comunitat Valenciana per a l'alumnat recién arribat (Pla de nouvinguts).
- Reforç pedagògic. La mesura de reforç pedagògic va dirigida a l'alumnat següent:
 - a) Alumnat que té dificultats d'aprenentatge en determinades àrees o matèries
 - b) Alumnat que ha promocionat amb àrees o matèries no superades del curs anterior.
 - c) Alumnat que roman un any més en el mateix curs.
 - d) Alumnat d'incorporació tardia a el sistema educatiu valencià que s'incorpora de manera transitòria a un curs inferior al que li correspon per edat.

El reforç pedagògic el planifica la tutora o tutor en col·laboració amb el professorat de les àrees o matèries implicades que l'aplica. La direcció d'estudis organitza al professorat que participa, d'acord amb les directrius de la comissió de coordinació pedagògica, i del claustre, tenint en compte l'organització de la disponibilitat del professorat.

La proposta de l'alumnat que ha de rebre reforç pedagògic la fa l'equip docent després de l'avaluació inicial del curs i al final de cada trimestre, sense perjudici que aquesta mesura puga adoptar-se en qualsevol moment en què es detecten les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat.

Per a l'alumnat que roman un any en el mateix curs i l'alumnat d'incorporació tardia a el sistema educatiu valencià que s'incorpora de manera transitòria a un curs inferior al que li correspon per edat, l'equip docent ha d'elaborar un pla específic de reforç dirigit a la superació de les seues dificultats.

MESURES PER A LA PARTICIPACIÓ

- Actuacions contemplades en el Pla per a la Millora de la Convivència per al desenvolupament d'actituds de respecte i tolerància, habilitats d'autoregulació del comportament i les emocions i habilitats de comunicació interpersonal i relació social.
- Programa d'hàbits bàsics d'higiene, alimentació i vida saludable.
- Control de l'absentisme.
- Coordinacions amb la UEO.

Nivell IV

MESURES PER A L'APRENTATGE

- ACIS (Adaptacions curriculars significatives) Per a alumnat amb NEE (excepcionalment NEAE) i amb un desfasament curricular d'almenys dos cursos.
- Programa específic per a l'aprenentatge i desenvolupament global.
- Programes específics per a l'adquisició funcional de la parla, comunicació i llenguatge.

- Prorroga permanència d'un any més a E. Infantil alumnat NEE.
- Prorroga permanència d'un any més en E. Primària alumnat NEE.

MESURES PER A LA PARTICIPACIÓ:

- Programa específic amb suports especialitzats dirigits a l'alumnat que presenta alteracions de conducta, com a part del protocol d'actuación davant supòsits de conducta i comportament que alteren la convivència.
- Coordinación d'agents externs i professionals UAI, UET...

6.5 MESURES D'ACCIÓ TUTORIAL

Aquestes mesures queden arreplegades en el **Pla d'acció tutorial del centre (PAT)**.
Algunes d'elles són:

PRÀCTICA O ACCIÓ	AGENTS IMPLICATS
Jornada de Portes Obertes per a Famílies: abans de la preinscripció, es presenta el projecte i els espais a les famílies interessades.	Membres del claustre s'impliquen en la preparació i l'acollida de les visites. Les xerrades corren a càrrec l'Equip Directiu.
Acompanyament i orientació durant el període de preinscripció i matrícula.	Equip Directiu, principalment secretari.
Incorporació de dades dels infants i les famílies a l'ITACA i a les diverses bases de dades que tenim a l'escola (correu electrònic, etc).	Equip Directiu i Personal Administratiu i de Serveis.
Reunió de presentació del P3: cap al juny o juliol es duu a terme una reunió on es concreten aspectes del P3 a les famílies novelles.	Mestres de P3 (si se saben les possibles tutores ja es presenten). Coordinadora o coordinador d'infantil. Equip Directiu.

Trobada prèvia de les famílies i l'infant de P3 amb la tutora o el tutor i el seu espai de referència: al setembre es duu a terme una reunió individual on es parla del temps d'acollida i d'algunes qüestions pròpies d'aquest moment. Es presenta la persona tutora i l'espai. Aquestes reunions també es duen a terme a nivells més alts, si hi ha algun infant que s'incorpora nou al centre o hi ha alguna canvi significatiu de tutoria. També amb aquells infants amb més dificultats concretes.	Tutors i tutores. L'Equip Directiu ho possibilita amb la logística i l'organització.
Període de Vinculació: temps que necessita l'infant que comença, sigui quin sigui el nivell en el qual s'incorpora, per a quedar-se a l'escola sense angoixa.	Tutors i tutores. En el cas de P3 també intervenen especialistes i altres persones per tal de donar suport a les tutores i als tutors en la tasca de generar un primer vincle de confiança. L'Equip Directiu ho possibilita amb la logística i l'organització.
Reunions de grup d'inici de curs a la comunitat de petits: tot i que té una clara funció comunicativa o informativa, considerem que aquestes reunions serveixen més per a donar la benvinguda i donar a conèixer i acollir les novetats dins del grup i en el vincle amb els adults i les adultes de referència.	Tutors i tutores. Especialistes. L'Equip Directiu ho possibilita amb la logística i l'organització. També pot fer acte de presència o presentar aspectes concrets.
Reunió d'inici de curs a la comunitat de mitjans i majors: reunió específica que serveix per a presentar les novetats i canvis del curs. Es presenta el tutor i especialistes, es parla de l'horari, de les activitats complementaries que es desenvoluparan al llarg del curs, aspectes organitzatius, etc.	Tutors i tutores. Especialistes.
Activitats d'Acollida i Retrobament de l'Alumnat els primers dies: activitats que es duen a terme a tots els nivells per a facilitar el retrobament després de l'estiu. També s'acostumen a presentar els especialistes i els mestres nous i les mestres noves.	Tutors i tutores. Especialistes.

Documents orientatius i de benvinguda i principis pedagògics: documents realitzats, al llarg dels temps, que donen orientació als nous tutors i a les noves tutores i a altres mestres, facilitant la comprensió i l'acollida dels infants i de les seves famílies.	Equip d'Orientació Equip Directiu.
Reunions de grup amb les famílies: espais oberts a l'assistència total de famílies del grup. Previstes i planificades per al segon trimestre. · Es convoquen per part de l'escola. · Es preparen per part del tutor o de la tutora. · A vegades poden agrupar als dos nivells i, a vegades, només són de grup. · De quart a sisè, a la darrera reunió, es pot comptar amb la presència dels infants. · Sol estar enfocada a aspectes curriculars, però es tindrà en compte les necessitats del moment.	Tutors i tutores. Especialistes. Equip directiu si es considera
Reunions individuals amb les famílies: espais destinats a les famílies d'un infant Particular. - Es poden convocar per part del tutor, tutora, directiu o especialista, orientadora o pot demanar-ho la pròpia família. - Estan supeditades a les hores oficials destinades per a aquestes reunions; en el cas de necessitar alguna hora diferent, s'ha de comentar a l'Equip Directiu. - Poden estar convidats i convidades altres agents que formen part de l'educació del nen o de la nena (persones psicòlegues, logopedes, etc) - Tota família té dret a una reunió anual amb el tutor o la tutora del seu fill o de la seva filla. Es poden convocar més reunions de tutoria en el cas que es consideri necessari: dificultats d'aprenentatge, problemes de convivència, etc.	Tutors i tutores. Suports especialitzats per a l'atenció a la diversitat i inclusió educativa, i/o Treballador/ a Social, orientació educativa en el cas d'infants amb NEE o altres circumstàncies complexes. Agents externs com psicòlegs, logopedes o fisioterapeutes públics o privats. Equip Directiu

- A aquestes trobades es pot convidar al propi infant durant una estona i, si cal, durant tota la reunió.

6.6 MESURES DE COORDINACIÓ PER GARANTIR LA CONTINUITAT DEL PROCÉS EDUCATIU

Aquestes mesures queden arreplegades en el **Pla de transició infantil- primària** i **Pla de transició primària- IES**. Algunes d'elles són:

PER A PETITS...

ACTUACIONS	TEMPORALITZACIÓ	RESPONSABLES
Reunions entre les tutores de 5 anys i equip de primària i els Equips Docents de Primer per a donar a conèixer les característiques del Pla de Transició.	Primera setmana de setembre. Una vegada ja han passat a primària.	Membres del cicle i dels equips docents.
Reunió pedagògica curricular de les tutores de 5 anys amb les possibles tutores de primer on es parlarà de casos específics i el nivell curricular i allò desenvolupat.	juliol-setembre	5 anys i primers.
Reunió per a establir pautes d'actuació amb alumnat de NEAE i per a revisar i posar en comú els informes realitzats als alumnes també amb el suport a la inclusió de primària.	Fi de curs (juny/juliol).	Tutors dels alumnes del curs anterior (en la primera de les reunions), tutors dels alumnes del present curs (en la final), orientador/a, especialistes d'AL i PT, coordinadors de cicle i equip docent de primer i representant de l'equip directiu.
Reunions entre el 5 anys i primer per a posar en	Fi de curs (juny/juliol).	Membres del cicle i dels equips docents de primer i

comú els informes de final d'etapa dels alumnes d'Infantil.		segon de primària.
Activitats intercycle.	Tercer trimestre	Alumnes de EI 5 anys i alumnes/espais de 1r de primària.
Reunió amb les famílies de 5 anys per informar i resoldre dubtes sobre la transició i el funcionament general de primària (fer un punt a la reunió segona de 5 anys per tractar aquest aspecte).	Tercer trimestre	Famílies i tutores.

PER A MAJORS...

ACTUACIÓ	LLOC I MOMENT	IMPLICATS	EXPLICACIÓ
Calendari de reunions	CEIP Les Arrels o IES Pedro Ibarra. Octubre- Novembre	Cap d'estudis del CEIP Les arrels amb la coordinadora de secundària de l'IES.	Es farà una reunió en la que s'establirà el calendari de reunions i actuacions del curs.
Reunió després de la primera evaluació	CEIP Les Arrels Gener	Equip de transició del IES, equip directiu del CEIP Les Arrels i tutor de 6è.	Vindran del IES a l'escola per fer una reunió en la que es compartiran els resultats acadèmics dels infants del CEIP Les arrels en les diferents àrees, invitant a la reflexió envers les debilitats, les fortaleces i les estratègies comuns per corregir les debilitats i potenciar les fortaleces.
Reunió informativa famílies	CEIP Les Arrels Març- Abril	Equip de transició del IES, equip directiu del CEIP Les Arrels i tutor de 6è.	Vindran del IES a l'escola per fer una reunió informativa amb les famílies de l'alumnat de 6è. En aquesta reunió el IES explicarà la seua manera de treballar i resoldrà questions de les famílies.
Visita al IES	IES Pedro Ibarra Març- Abril	Equip de transició del IES, tutor de 6è i orientadora del CEIP.	Es fixarà un dia per a que el grup de 6è visite el IES. També quedaràn convidades les famílies. Allí es desenvoluparan activitats dinàmiques a través de les quals podran conèixer els diferents

			espais de l'IES i es farà un esmorzar.
Traspàs d'informació de l'alumnat de 6º / Confecció de grups	CEIP Les Arrels Juny- Juliol	Equip de transició del IES, tutor de 6è i orientadora i cap d'estudis del CEIP.	L'objectiu principal és compartir informació rellevant dels alumnes i donar informació d'estratègies que siguin de profit per caminar cap a les seues potencialitats i que el trànsit a l'IES siga d'èxit. Des de l'IES es proporcionarà al CEIP uns indicadors a mode de sociograma a través dels quals es recolliran els perfils dels alumnes. Serà el tutor l'encarregat de recollir aquestes dades. En una reunió es transpararà aquesta informació amb l'objectiu de poder confeccionar els grups de cara al proper curs a l'IES.
Traspàs d'informació de l'alumnat amb NEAE	IES Pedro Ibarra Juny	Agrupació de zona d'orientadors de centres adscrits.	Es farà una reunió específica per transferir l'informació de l'alumnat amb NEAE.
Enviament d'expedient	CEIP Les Arrels- IES Pedro Ibarra Juny – Juliol	Secretaria	Es fa el traspàs de tota la informació de l'expedient dels infants a l'IES.

ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ	PERÍODE
Carta	Demanarem a les famílies de 6è que escriguen una carta per als seus fills/filles. En aquesta els convidarem a expressar als seus fills els seus sentiments cap aquest moment, el seu recorregut a la primària, la transició cap a la nova etapa.	juny
Esmorzar de cabasset (* missatge recomanacions sobre alimentació)	Al nostre centre, farem un esmorzar de cabasset on puguen participar les famílies i realitzar una convivència que servisca com a comiat amb paraules de les persones que han acompanyat als infants.	Juny
Arbre dels records	Amb l'alumnat, a nivell de centre queda establert l'elecció d'un arbre que represente la promoció d'aquest curs. Per això es farà un acte en que cada xiquet tindrà una cita amb un missatge elaborat prèviament, i hauran de penjar els seus desitjos a una corda, llaç... que estarà abraçant el tronc de la palmera. A mesura que els infants van trencant	juny

	la seua llaçada podran dedicar unes paraules als seus companys. Esta cerimonia de l'arbre, simbolitza un poc la filosofia de Les Arrels, de la importància de la cura i l'acompanyament per tal de creixer feliços i saber que sempre tindran el seu lloc a aquest col·legi.	
Rodalla de la promoció	Es penja una rodalla de fusta en un lloc significatiu per els infants.	juny
Capsula del temps.	Al finalitzar l'etapa d'infantil els xiquets hauran fet una capsula del temps que s'obrirà al finalitzar 6è amb records i portaran algun record d'altres escoles on han estat els infants que han anat aplegant. Els xiquets que no tinguen capsula del temps han de portar des de casa fins a 3 coses significatives de la seua escolaritat anterior.	L'última setmana de juny

7. PROJECTES, PROGRAMES I PLANS

Al centre contem amb diversos projectes, programes i plans que arrepleguen el funcionament de l'escola. Tots ells són de gran importància i s'han elaborat desde de la reflexió de la comunitat educativa per tal de que aquestos siguen vertaderes ferramentes de treball i organització.

7.1 PROJECTE EDUCATIU DE MENJADOR. MOMENTS DE MIGDIA

En referència a la identitat de la escola no es pot plantejar un projecte d'escola sense ser coherent amb el moment de menjador, on l'alimentació i l'espai de la cuina seguen temes amb un tractament especial. En l'escola tots els moments són iguals d'importants. Els moments que els infants estan a l'escola, en un joc o altre són considerats moments pedagògics. A l'**ANNEX 9**, s'arreplica aquest projecte.

7.2 PLA D'AUTOPROTECCIÓ

Dins d'aquest pla parlarem del document **Pla d'emergència**. En aquest s'arreglen les actuacions i procediments que es portarien a terme en cas d'una situació d'emergència com un incendi, una fuga de gas, un avís de bomba... **ANNEX 10**

7.3 PROJECTE DE GESTIÓ I RÈGIM ECONÒMIC

En el context educatiu actual, la implementació de metodologies actives esdevé fonamental per a fomentar un aprenentatge significatiu i participatiu entre els alumnes de centres públics d'educació infantil i primària. El nostre projecte educatiu es basa en aquesta forma d'abordar l'aprenentatge, pel que el nostre projecte de gestió i règim econòmic ha d'establir les bases per a una administració eficient dels recursos, alhora que promou l'adopció d'estratègies didàctiques innovadores que impliquen l'alumnat en el seu propi procés d'aprenentatge.

Amb l'objectiu de garantir una educació de qualitat i accessible i de fomentar l'equitat, la inclusió i la sostenibilitat en la nostra comunitat educativa, treballem a partir d'una **quota socialitzada inclusiva**. Tot aquest funcionament queda arreplegar a l'**ANNEX 11**.

- EN QUÈ CONSISTEIX AQUESTA INICIATIVA?

La quota socialitzada inclusiva es refereix a una aportació econòmica que cada família realitzarà a l'inici del curs escolar. Aquesta aportació cobrirà l'adquisició de tots els recursos escolars necessaris per a l'any acadèmic i també inclourà les activitats complementàries.

Les activitats complementàries, com les excursions escolars, exerceixen un paper fonamental en el desenvolupament integral de l'alumnat. Aquestes activitats no sols enriqueixen el currículum acadèmic, sinó que també promouen habilitats socials, culturals i emocionals essencials per a la formació completa dels estudiants. La inclusió d'aquestes activitats dins de la quota socialitzada inclusiva es presenta com una estratègia equitativa i eficient per a garantir que tots els estudiants tinguin accés a aquestes experiències educatives sense que existisquen barreres econòmiques.

7.4 PROJECTE LINGÜÍSTIC

El projecte lingüístic és el document que recull els aspectes relatius a l'ensenyament i a l'ús de les llengües en el centre educatiu.

En aquest document (**ANNEX 12**) queden definits el tractament de la llengua castellana i, del valencià com a llengua vehicular i d'aprenentatge, així com el procés d'ensenyament i aprenentatge de ambdues llengües oficials i les diferents opcions amb referència a les llengües estrangeres i els criteris generals per a les adequacions de les llengües a la realitat sociolingüística del centre.

7.5 PLA DIGITAL DE CENTRE

El Pla Digital Educatiu suposa una oportunitat única de transformació per a tots els centres educatius de la Comunitat Valenciana, que no podem desaproveitar. L'acció transformadora de l'ús ordenat de les TIC en els centres desenvoluparà la competència digital del professorat i dinamitzarà tot el procés d'ensenyament i aprenentatge. Gràcies a l'elaboració i implementació dels Plans Digitals de Centre, la comunitat educativa en el seu conjunt eixirà

beneficiada i els nostres centres es convertiran en organitzacions educatives digitalment competents.

Entre les possibilitats que sorgeixen de la mà d'aquesta transformació cal destacar la millora de la competència digital de l'alumnat i del professorat tenint en compte criteris d'inclusió i accessibilitat. D'aquesta manera, la comunitat educativa estarà més preparada per a enfrontar-se als desafiaments dels nous temps.

Aquest procés de digitalització necessita la implicació de tota la comunitat educativa; ha de sentir-se com un projecte compartit on poder involucrar-se i aprendre. Per a això, els centres comptaran amb l'ajuda de les persones assessores que orientaran, acompanyaran i col·laboraran en el disseny del Pla Digital de Centre.

Conjuntament a les assessories, l'equip impulsor del nostre centre, es troba en procés d'elaboració d'aquest pla.

7.6 PROGRAMA D'ACTIVITATS FORMATIVES DEL CENTRE

Des de l'administració educativa valenciana es potencia la formació en els centres i per als centres, dins de la seua autonomia i projecció intercentres, com a eix vertebrador de la formació permanent del professorat no universitari, per a reforçar la seua competència professional des de la realitat educativa que cada dia vivència, amb la finalitat d'impulsar de manera ferma l'optimització de la presència i participació del seu alumnat en les situacions educatives que planifica i implementa, així com del seu èxit tant en l'àmbit personal, social i pròpiament escolar.

Les actuacions formatives que finalment es posen en pràctica en el nostre centre educatiu han de partir de les necessitats de formació detectades dins de la comunitat i s'especifiquen en el Programa d'activitats formatives del centre ([ANNEX 13](#)).

7.7 PROGRAMA DE REUTILITZACIÓ, REPOSICIÓ I RENOVACIÓ DE LLIBRES DE TEXT I MATERIAL CURRICULAR

En aquest programa ([ANNEX 14](#)) s'explica com és el funcionament del del programa de reutilització, reposició i renovació de llibres de text i material curricular. El nostre centre, CEIP Les Arrels, aprovat pel consell escolar no porten llibres de text per portar a terme la tasca docent, en el nostre cas només utilitzem material curricular d'elaboració pròpia per tal d'afavorir i garantir la igualtat i la no discriminació en el nostre alumnat, per facilitar la interacció i el treball en equip, que permeta diversos nivells de participació i aprenentatge, utilitzant formes de representació de la informació diferents, implicant opcions múltiples de motivació, possibilitant tipus alternatius de resposta que siguen respectuosos amb el medi ambient.

7.8 PLA ESPECÍFIC D'ORGANITZACIÓ DE LA JORNADA ESCOLAR

En aquest pla (**ANNEX 15**) es justifica el nostre model de jornada escolar contínua. En aquest queda reflectit que el nostre **horari lectiu serà de 9.00hs a 14.00hs** de dilluns a divendres (a excepció dels mesos de setembre i juny que serà de 9:00h a 13:00h). L'organització de les àrees es realitzarà reservant en la mesura que siga possible les primeres hores del matí per a les àrees instrumentals per ser les que s'associen a un major rendiment, atenció i receptivitat per part de l'alumnat.

En l'etapa d'infantil, la jornada va alternant les activitats més dirigides amb les més lúdiques i menys exigents en termes d'atenció per a ajustar la jornada de la millor forma possible a les característiques de l'alumnat.

Seguidament dona començament l'**horari de menjador** sent de 13.00hs a 15.00hs els mesos de setembre i juny, i de 14.00h a 15.30h la resta del curs. D'aquesta manera els horaris d'arreglada quedaran de la següent manera:

- SETEMBRE I JUNY: 13:45 o de 14:45 fins a les 15:00 h.
- OCTUBRE A MAIG: 14:00- de 15:20 h fins a 15:30 o de 16:45 h fins a les 17:00 h.

Dins de la franja horària escolar no lectiva de 15.30hs a 17.00hs es garantirà l'atenció i cura de tot l'alumnat del centre amb la realització d'activitats extraescolars (especificades a l'apartat E d'aquest document). Aquestes seran de caràcter voluntari i s'organitzarà en forma de tallers i projectes que, amb un caràcter lúdic, presenten una coherència interna amb el projecte educatiu i permeten afavorir aprenentatges actius per l'alumnat. Aquests moments també inclouran moments de joc lliure i/o descans, sota supervisió del personal encarregat de les activitats, en aquest cas els monitors de menjador, per la importància que té en el desenvolupament global de l'alumnat.

8. ELABORACIÓ, APROVACIÓ, DIFUSIÓ, SEGUIMENT O AVALUACIÓ DEL PEC

Els **objectius** que perseguim en l'elaboració i posada en marxa d'aquest PEC són:

- Actualitzar el Projecte educatiu del centre perquè la nostra escola esdevingui en els seus principis i a la pràctica una ESCOLA DEL SEGLE XXI i fer-ne la difusió a l'entorn.
- Treballar d'acord amb uns hàbits i normes que condueixen l'infant/jove cap a la seva autonomia personal, dins de les possibilitats de cada un/a.
- Afavorir la regulació del procés d'aprenentatge de l'infant/jove com a protagonista del propi procés.
- Potenciar infants/joves actius, creatius i reflexius. Els infants/joves aprenen fent.
- Fer el seguiment curricular de cada infant/jove en funció dels seus interessos i necessitats.
- Concebre l'infant/jove de manera global, amb les seves emocions i sentiments.

- Afavorir l'ús d'estratègies que permetin a l'infant/jove assolir el grau de seguretat afectiva i emocional que correspon al seu nivell maduratiu.
- Potenciar l'adquisició de coneixements a través de l'experimentació i la descoberta.
- Potenciar el coneixement i el respecte de l'entorn més proper.
- Fomentar en l'infant/jove una actitud curiosa, investigadora i crítica, dins de les possibilitats de cada un/a.
- Potenciar la utilització de diferents llenguatges de comunicació: oral, escrit, sistemes alternatius i augmentatius de la comunicació, matemàtic, corporal, musical, artístic i visual.
- Afavorir l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Ampliar els aprenentatges significatius i competencials dels infants/joves amb l'increment de l'aprenentatge cooperatiu.
- Augmentar els lligams de convivència entre tots els membres de la comunitat escolar perquè les relacions humanes siguin gratificants.
- Refermar les oportunitats de col·laboració amb les famílies, fent-les sentir partícips dels aprenentatges dels seus fills.
- Mantenir la motivació de tots els membres de la comunitat escolar (professorat, alumnat, famílies, serveis, etc.) l'obertura als nous reptes i oportunitats d'innovar i l'avaluació per rectificar, sempre que calgui.

Aprovació i difusió i seguiment

El seguiment i l'aprovació la realitzarà el claustre i la seua difusió serà a través de la pàgina Web del Centre i una còpia impresa en les dos llengües de la Comunitat Valenciana que estarà exposada en l'àrea de publicacions del Centre.

Avaluació del PEC

Quedarà a expenses de la avaluació al finalitzar el curs acadèmic 2022/23 a través de la memòria de final de curs acadèmic.

9. ANNEXOS

- ANNEX 1: Compromís família escola.
- ANNEX 2: Entrada amable i flexible.
- ANNEX 3: Contracte voluntariat.
- ANNEX 4: Guia del voluntariat.
- ANNEX 5: Funcions família coordinadora.
- ANNEX 6: Missatge famílies dol.
- ANNEX 7: Carta d'acompanyament al dol.
- ANNEX 8: Quadre seguiment del procés d'acollida.

- ANNEX 9: Projecte educatiu de menjador. Moments de migdia.
- ANNEX 10: Pla d'autoprotecció.
- ANNEX 11: Projecte de gestió econòmica.
- ANNEX 12: Projecte lingüístic.
- ANNEX 13: Programa d'activitats formatives del centre.
- ANNEX 14: Programa de reutilització, reposició i renovació de llibres de text i material curricular.
- ANNEX 15: Pla específic d'organització de la jornada escolar.

10. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Desenvolupament i evolució de les emocions i de les relacions en els infants i en els adults:

- Gustavus Jones, Sarah (2007): Comprendiendo a tu hijo de un año. Barcelona: Editorial Paidós.
- Miller, Lisa (2007): Comprendiendo a tu hijo de dos años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Emanuel, Louise (2007): Comprendiendo a tu hijo de tres años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Maroni, Lesley (2007): Comprendiendo a tu hijo de cuatro a cinco años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Aves, Corinne (2007): Comprendiendo a tu hijo de seis a siete años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Youell, Biddy (2007): Comprendiendo a tu hijo de ocho a nueve años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Bergese, Rebecca (2007): Comprendiendo a tu hijo de diez a once años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Wadell, Margot (2007): Comprendiendo a tu hijo de doce a catorce años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Bradley, Jonathan (2007): Comprendiendo a tu hijo de quince a diecisiete años. Barcelona: Editorial Paidós.
- Copley, Beta; Williams, Gianna (2007): Comprendiendo a tu hijo de dieciocho a 20 años. Barcelona: Editorial Paidós.

- Sinason, Valerie (1998): Comprendiendo a tu hijo discapacitado. Barcelona: Editorial Paidós.
- Herraz, Pilar (2013): Psicología del desarrollo. Madrid: Editorial Sanz y Torres.
- Wild, Rebeca (2011): Etapas del desarrollo. Barcelona: Herder.
- Wild, Rebeca (2006): Libertad y límites. Barcelona: Herder.
- Wild, Rebeca (2007): Aprender a vivir con niños. Barcelona: Herder.
- Reichert, Evania (2011): Infancia, la edad sagrada. Barcelona: La llave.
- González, Carlos (2013): Creciendo juntos. De la infancia a la adolescencia con cariño y respeto. Madrid: Editorial Temas de hoy.
- González, Carlos (2012): Bésame mucho: cómo criar a tus hijos con amor. Madrid: Editorial Temas de hoy.
- Corkille Briggs, Dorothy (1978): El niño feliz. Barcelona: Editorial Gedisa
- Turner, J. (1986): El niño ante la vida. Enfrentamiento. competencia y cognición. Madrid: Ediciones Morata.
- Bowlby, J. (2006): Vínculos afectivos: formación, desarrollo y pérdida. Madrid: Ediciones Morata.
- Goleman, Daniel (1996): Inteligencia Emocional. Barcelona: Editorial Kairós.
- Goleman, Daniel (2006): Inteligencia Social. Barcelona: Editorial Kairós.
- Von Heydebrand, Caroline (2014): Los cuatro temperamentos. Cómo conocerlos y educarlos. Barcelona: Pau de Damasc.
- Bettelheim, Bruno (1988): No hay padres perfectos. Barcelona: Crítica.
- Rubin, Z. (1998): Amistades infantiles. Madrid: Ediciones Morata.
- Winnicott, Donald (1998): Los bebés y sus madres. Barcelona: Paidós.
- Winnicott, Donald (2009): El niño y el mundo externo. Barcelona: Paidós.

- Winnicott, Donald (1993): Conversaciones con los padres. Aciertos y errores en la crianza de hijos. Barcelona: Paidós.

- Winnicott, Donald (1990): El gesto espontáneo: cartas escogidas. Barcelona: Paidós.

Transcendentalisme, trànsits, dificultats, obstacles i creixement personal:

- Frankl, Víctor (2011): El hombre en busca de sentido. Barcelona: Herder.
- Kübler-Ross, Elisabeth (2006): La rueda de la vida. Barcelona: Ediciones Zeta de Bolsillo.
- Kübler-Ross, Elisabeth (2008): La muerte: un amanecer. Barcelona: Luciérnaga.
- Jung, Carl Gustav (1995): El hombre y sus símbolos. Barcelona: Paidós Ibérica.
- Terzani, Tiziano (2012): El fin es mi principio. Madrid: Embolsillo.
- Terzani, Tiziano (2002): Cartas contra la guerra. Barcelona: Integral.
- Naranjo, Claudio (2013): El viaje interior en los clásicos de oriente. Barcelona: La llave.
- Nothomb, Amélie (2001): Metafísica de los tubos. Barcelona: Anagrama.
- Krishnamurti (2013): Aprender es vivir. Buenos Aires: Gaia.
- Krishnamurti (2013): La bendición está en uno mismo. Barcelona: Obelisco.

Comunicació no violenta:

- Rosenberg, Marshall (2006): Comunicación no violenta: un lenguaje de vida. Barcelona: Gran Aldea Editores.
- Rosenberg, Marshall; Seils, Gabriele (2013): Resolver los conflictos con la Comunicación No Violenta. Barcelona: Acanto.
- Faure, Jean P. (2012): Educar sin castigos ni recompensas. Buenos Aires: Lumen Humanitas.

psicología de l'educació:

- Piaget, Jean; Inhelder, Barbel (2008): Psicología del niño. Madrid: Ediciones Morata.
- Piaget, Jean (2008): La representación del mundo en el niño. Madrid: Ediciones Morata.

- Oleron, Pierre (1999): El niño su saber y su saber hacer. Madrid: Ediciones Morata.
- Vigotsky, Lev; Leontiev, Alexis; Luria, Roger (2004): Psicología y pedagogía. Madrid: Akal.
- Bruner, Jerome (1988): Desarrollo cognitivo y educación: Madrid: Ediciones Morata.
- Bruner, Jerome (1987): La importancia de la educación. Barcelona: Editorial Paidós.
- Coll, César (comp.) (1992): Psicología genética y aprendizajes escolares: recopilación de textos sobre las aplicaciones

pedagógicas de las teorías de Piaget. Madrid: Editorial siglo XXI.

- Coll, César (et alter) (2004): Desarrollo psicológico y educación. Vol. I, II i III. Madrid: Alianza Editorial.
- Coll, César (et alter) (2004): El constructivismo en el aula. Barcelona: Graó.
- Maturana, Humberto (2003): El árbol del conocimiento. Buenos Aires: Lumen.
- Pozo, J.I. (1989): Teorías cognitivas del aprendizaje. Madrid: Ediciones Morata.
- Gardner, Howard (2005): Inteligencias múltiples: la teoría en la práctica. Barcelona: Editorial Paidós.
- Gardner, Howard (2013): La mente no escolarizada: cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar en las escuelas.

Barcelona: Editorial Paidós.

Experiències educatives i plantejaments metodològics:

a) Experiències educatives generals:

- Neil, A.S. (2012): Summerhill. Barcelona: Eumo.
- Neil Readhead, Zoe (2012): Summerhill hoy. Albuixech: Litera libros editorial.
- Makarenko, Anton (1996): Poema pedagógico. Madrid: Akal.
- Stern, André (2012): Yo nunca fui a la escuela. Albuixech: Litera libros editorial.
- Malaguzzi, Loris (2001): Educación infantil en Reggio Emilia. Barcelona: Octaedro.

- Cloud, Cristopher; Rawson, Martin (2002): Educación Waldorf: ideas de Rudolf Steiner en la práctica. Madrid: Editorial Rudolf

Steiner.

- Wild, Rebeca(2011): Educar para ser: vivencias en una escuela activa. Barcelona: Herder.
- Wild, Rebeca (2009): Vida en una escuela no directiva. Barcelona: Herder.
- Wild, Rebeca (2007): Calidad de vida: educación y respeto para el crecimiento integral de niños y adolescentes. Barcelona:

Herder.

- Garmendia, Dora (et alter) (2007): Entramados: la experiencia de una comunidad de aprendizaje. Barcelona: Graó.
- Gardner, Howard (et alter)(2001): El proyecto Spectrum. Vol. I, II i III. Madrid: Ediciones Morata.
- Gilmour, David (2009): Cineclub. Barcelona: Mondadori
- Morales, JJ; García Dueñas, LJ (2009): Maria Montessori. Fundación Emmanuel Mounier.
- David, Miriam; Appel, G. (2010): Lóczy, una insólita atención personal. Barcelona: Octaedro.
- Greenberg, Daniel (2003): Por fin libres. Educación democrática en Sudbury Valley School.

b) Plantejaments metodològics concrets:

- *Montessori:*

- Montessori, Maria (1936): El niño el secreto de la infancia. México: Diana.
- Montessori, Maria (2014): Ideas generales sobre el método. Madrid: CEPE.
- Montessori, Maria (1998): La mente absorbente. México: Diana
- Montessori, Maria (2003): El método de la pedagogía científica aplicado a la educación de la infancia en las “clases dei bambini”. Madrid: Biblioteca Nueva.

- Montessori, Maria (1986): Formación del hombre. México: Diana.
- Montessori, Maria (): El manual personal de la doctora Montessori. México: COEDI.

Pedagogia Waldorf:

- Carlgren, Frans (2004): Pedagogía Waldorf: una educación hacia la libertad. Madrid: Editorial Rudolf Steiner.
- Patzlaff, R; Wolfgang, S. (2007): Indicaciones de pedagogía Waldorf. Madrid: Editorial Rudolf Steiner.
- Scheven, Karin Evelyn (2014): Mi querida muñeca. Barcelona: Editorial Pau de Damasc.

- Reggio Emilia:

- Dolci, Mariano (2013): Garabatos teatrales. Barcelona: Octaedro.
- Dolci, Mariano (2003): Jo i les ombres. Barcelona: Rosa Sensat.
- VVAA (2011): La inteligencia se construye usándola. Madrid: Morata.
- VVAA (2005): Territorios de la infancia. Barcelona: Graó.
- VVAA (2004): Los pequeños del cine mudo: juegos en la escuela infantil entre niños y peces. Barcelona: Octaedro.
- Dahlberg, Gunilla (2005): Más allá de la calidad en educación. Barcelona: Graó.
- VVAA (2004): Consejos: Las niñas y los niños de 5 y 6 años explican a los de 3 la escuela que los acogerá. Barcelona: Octaedro.

Innovació educativa:

- Carbonell, J. (2001): La aventura de innovar. El cambio en la escuela. Madrid: Morata.
- Hargreaves, Andy (1994). Profesorado, cultura y postmodernidad: cambian los tiempos, cambia el profesorado. Madrid: Morata,

2005

- Santos Guerra, Miguel Ángel (2000): La escuela que aprende. Madrid: Morata.

- Bolívar, A. (2000a): Los centros educativos como organizaciones que aprenden. Promesas y realidades. Madrid: La Muralla.

- Senge, Peter (1990): La quinta disciplina. El arte y la práctica de la organización abierta al aprendizaje. Sant Boi de Llobregat:

Granica, 2006.

- Capra, Fritjol (1996): La trama de la vida. Barcelona: Anagrama, 1998.

- Traveset, Mercé (2007): La pedagogía sistémica. Barcelona: Graó.

- Franke, M (2012): Eres uno de nosotros. Buenos Aires: Alma Lepik.

- Garriga, J. (2008): Vivir en el alma. Amar lo que es, amar lo que somos y amar lo que son. Barcelona: Ridgen Institut Gestalt.

- Cordero, Maita A. (2008): Cuentos que nos unen: relatos que transmiten los ordenes del amor según Bert Hellinger. Buenos

Aires: Alma Lepik.

- Hellinger, Bert (2011): Órdenes del amor: cursos seleccionados de Bert Hellinger. Barcelona: Herder.

Observació, documentació i comunicació:

- Altimir, David (2010): ¿Cómo escuchar a la infancia?. Barcelona: Octaedro.

- Hoyuelos, A. (2009): La ética en el pensamiento y obra de Loris Malaguzzi. Barcelona: Octaedro.

- Hoyuelos, A. (2006): La estética en el pensamiento y obra de Loris Malaguzzi. Barcelona: Octaedro.